Leto LVIII. Številka 53. V Ljubljani, v petek 6. marca 1925. Cena Din 1'50

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit á 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravništvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.
Poštnina plačana v gotovini.

Krotki postajajo . . .

Krotki postajajo ti naši opozicijonalci! Še teden dni po volitvah so naskakovali sedanjo vlado ter se zaganjali v radikalno stranko, češ da je predstavnica največje reakcije, strahovlade, nedemokratizma, nasilja in nadvlade srbskega plemena! Teden nato so se že prilizovali vladi, zlasti pa so poveličevali radikalno stranko, ki da je predstavnica srbskega plemena in kakor predestinirana, da izvede »narodni sporazum« Srbov Hrvatov in Slovencev. Ko je radikalna stranka odbila ta licemerska približevanja, ni ostalo opozicijonalcem drugo, kakor da se lepo zopet najdejo in da si iščejo v skupnem bloku in v složni moči nadaljno rešitev. Najprvo so se zbrali v Beogradu ter ustanovili blok »narodnega sporazuma in seljaške demokracije«. Potem so sklenili, da potrdijo te sklepe še formalni strankini klubi. *Tako smo prišli do tragičnega prizora, ko n. pr. SLS v svojih najnovejših sklepih popolnoma molči o svoji avtonomiji ter se omejuje samo na besedičenje o potrebi »narodnega sporazuma«, ker pomeni za informirano javnost samo željo opozicijonalnih voditeljev, da se dokopljejo do udobnih državniških in ministrskih položajev. Še bolj tragikomično je poročilo iz Zagreba, ki poroča o sklepih HRSS.* Radićeva stranka se odreka republikanizmu, odreka se zvezi s sovjetsko Rusijo, odklanja boljševiški agrarizem, govori le medlo o socijalni pravičnosti ter molči o seljaški demokraciji, ' je oficijelen naslov opozicijonalnega bloka v Beogradu. *Nekoč republikanska, sovjetskofilska, revolucijonarna stranka si nadeva naslov »Hrvatske seljaške stranke«!*

O reviziji ustave molče sedaj naši opozicijonalci! Postavljajo se na stališče Vidovdanske ustave. Nič se ne zaletavajo v sedanjo vlado. *Utihnilo je grmenje o strahovladi, nasilju in brezpravju. Iz Zagreba želijo celo, naj opozicijonalni blok lojalno podpira vlado, dokler izglasuje važnejše socijalne in proračunske zakone ni naj se nato vrše še enkrat nevtralne (!) volitve.*

Skratka: situacija je danes v državi prav stabilizirana in izredno ugodna. *Nič več pretenj in ustrahovanj z revolucijo!* Zveze z makedonstvujočimi so prenehale, odkar sedi Stjepan Radić v zaporu, tudi propaganda s sovjetsko revolucijo je ukinjena. *Znamenje, da gredo stvari na bolje in da so se izvršile temeljite izpremembe v naši državi!*

In vendar: v čem obstojajo te temeljite izpremembe, ki so vlile opozicijonalnim strankam tolik strah in jih pomirile, da molče o strahovladi, korupciji, boju za poštenje, o reviziji ustave ter da se omejujejo na zahtevo bratskega sporazuma, kar pomeni željo po koaliciji z radikalno stranko?

Skrivnost te temeljite izpremembe, tega skoro načelnega izpreobrnenja tiči pri Stjepanu Radiću! Mož sedi v zagrebških zaporih in obeta se mu proces radi veleizdaje! *Naravno je, da se pri takih politikih in strankah, ki zavise samo od demogogije, pojavljajo čisto enostavne osebne špekulacije in da si hoče izposlovati g. Radić s tem, da bi se opozicijonalnemu bloku posrečilo pridobiti radikale za koalicijo, oprostitev in solnčno prostost.*

Ta osebni moment je gibalo vse sedanje situacije! Niso davidovićevci, ki bi radi zvezo in koalicijo z radikali. Niso klerikalci, ki forsirajo to zvezo med blokom in radikali, ker bi radi sami sedeli v koaliciji z radikali, če bi jih tiste marali. *Pač pa je Radićevo vodstvo v Zagrebu, ki diktira kurs opozicijonalnega bloka v smeri h koaliciji z radikalno stranko. Ta koalicija je potrebna Stjepanu Radiću in njegovi oprostitvi! Odtod krotkost opozicijonalnega bloka, odtod kapitulacija, ponižanje in načelna izprememba v programu HRSS!*

Bomo videli, ali se bo vlada udala trenotni potrebi g. Radića in njegovim željam, al pa bo sprovajala svoj notranjepolitični program v začrtanem pravcu naprej!

Klerikalne in blokaške race.

Rekonstrukcija vlade in spremembe v radikalni stranki. — Dr. Žerjav prevzame ministrstvo za socijalno politiko. — Bedaste klerikalne laži o krizi v SDS.

— **Beograd**, 5. marca. (Izv. Ob 12.) Danes opoldne sta dalj časa konferirala o splošnem političnem položaju ministrski predsednik g. Nikola Pašić in minister g. dr. G. Žerjav. Za danes popoldne je določen sestanek obeh voditeljev Narodnega bloka gg. Pašića in Sv. Pribičevića. Politični krogi pripisujejo temu sestanku izreden pomen, ker se imajo urediti odnošaji med radikali in samostojnimi demokrati v novi rekonstruirani vladi. Kakor je vaš dopisnik izvedel, ne bo velikih izprememb v vladi. Eventualno se izmenjajo nekateri resorti.

Iz radikalnih vrst je danes vaš dopisnik izvedel, da se radikali nahajajo v stadiju razčiščavanja starih odnošajev. Definitivno izstopa iz vsake kombinacije v vladi Ljuba Jovanović, dosedanji skupščinski predsednik. Iz vlade izstopita, kakor je bilo že zjutraj javljeno, ministra Miša Trifunović in Velja Vukičević. Kot novi kandidat za ministra ver se omenja dr. Vasa Jovanović. Minister Andra Stanić baje prevzame pošte in brzojav. Minister Marko Gjuričić prevzame ministrstvo za izenačenje zakonov.

Nekateri radikalni krogi vele, da se poveri samostojnim demokratom ministrstvo trgovine in industrije in to ministru dr. Krizmanu, ki je že upravljal ta portfelj. Ministru dr. G. Žerjavu se ima poveriti ministrstvo za socijalno politiko.

V rekonstruirano vlado ima nanovo vstopiti pariški poslanik dr. Miroslav Spalajković, ki prevzame zunanje ministrstvo. Ministru dr. Ninčiću se poveri predsedstvo nekega odbora.

Za prometnega ministra navajajo dr. Ninka Perića. Danes dopoldne se je razširila vest, da je minister dr. Milan Srskić odstopil. Za razlog njegovega odstopa navajajo, da bo izvoljen za predsednika verifikacijskega odbora, na katerega delovanje polagajo radikalni krogi največjo važnost.

Z vso odločnostjo je treba zavrniti zadnje klerikalne klevete proti samostojni demokratski stranki. Klerikalni in ostali blokaški listi so danes zjutraj objavili vest, da je nastala v klubu samostojnih demokratov kriza. Te vesti so zelo neumne in bedaste. Poslanec Milan Žudić ni bil nikdar samostojni demokrat, temveč vedno radikal. Tudi vesti o dr. Grisogonu in dr. Krizmanu so jalove. Grisogono je bil celo izvoljen za podpredsednika poslanskega kluba samostojne demokratske stranke. Tudi vesti, da imajo samostojni demokratje samo 19 mandatov, so navadna klerikalna politična špekulacija, da bi tako v slovenski javnosti povzročili premišljeno zmedo. Verifikacijski odbor bo jasno in točno ugotovil, koliko mandatov pripada samostojni demokratski stranki. To bo oficijelna ugotovitev. Že jutri sestavi državni odbor gotov spisek izvoljenih poslancev, ki jih prejme začasni skupščinski predsednik.

Razmerje vlade Narodnega bloka do HRSS.

Kapitulacija HRSS, ki priznava monarhijo. — Internirani voditelji HRSS bodo izpuščeni. — V zaporu ostane Stjepan Radić.

— **Beograd**, 5. marca. (Izv.) Današnje »Vreme« objavlja daljšo informacijo o političnem položaju. Med drugim naglaša:

Kakor izvemo iz zanesljivega vira, je vlada opustila svoj prvotni namen, **da se v verifikacijskem odboru razveljavijo radićevski mandati na temelju člena 18. zakona o zaščiti države.** To je smatrati za zelo važno politično odločitev, ker je jasno, da Narodni blok ne namerava iti do skrajnosti v uporabi Obznane. Samo ublažitev ukrepov proti radićevcem je tolmačiti s pomirljivo politiko, ki so jo začeli radićevci izvajati po volitvah. **Dali so obljubo, da se odreko svojim zvezam z Moskvo in seljaško internacijonalo.**

Včeraj je prispela vest iz Zagreba, da je na plenarni seji HRSS sklenila, **se odreči republikanizmu in priznati načelo monarhije angleškega tipa.**

V verifikacijskem odboru se razvije razprava o vseh pritožbah volilcev proti nepravilnemu postopanju in delovanju radićevskih kandidatov in njih agitatorjev, v kolikor je to vplivalo na rezultate volitev. **Pri tem ni izključeno, da se nekateri radičevski mandati ali celo celokurne liste razveljavijo zaradi raznih nepravilnosti, zagrešenih od strani HRSS in njim bližnjih skupin. V tem slučaju se določijo nove naknadne volitve.**

Čujejo se tudi govorice, da bodo iz internacije izpuščeni voditelji HRSS dr. Maček, Josip Predavec, dr. Juraj Krnjević in ing. Košutić. Izpuščeni bodo ob času, da lahko prisostvujejo prvi seji narodne skupščine. V zaporu ostane le Stjepan Radić, proti kateremu se vodi sodna kazenska preiskava. O nadaljevanju preiskave bo odločala skupščina na zahtevo sodišča.

Krenitvi radićevcev na desno posvečajo v Beogradu veliko pozornost. Z interesom pričakujejo prihoda radićevcev v Beograd. **Nikakor pa še ne moremo govoriti o kaki kombinaciji glede sporazuma med radikali in Radićem.** V radikalnih vrstah zasledujejo s pozornostjo in opreznostjo delovanje radićevcev. S svojim podrobnim delom v skupščini in izven nje naj radićevci dokažejo, da v resnici žele edinstveno državo in da sprememba politike ni samo zgolj sprememba taktike.

Vprašanje rekonstrukcije vlade

— **Beograd**, 5. marca. (Izvirno.) V političnih krogih konstatirajo, da vlada v radikalnih vrstah močna struja, ki zahteva, da se končno obračuna z elementi, ki so ovirali pravilni razvoj politike radikalne stranke. Sam ministrski predsednik Nikola Pašić je včeraj na seji radikalnega kluba ostro obsodil cepljenje list za časa volitev in da je zato vlada izgubila najmanj 10 mandatov. — Navajata se slučaja v Ljubljani in v Mariboru!

V radikalnih vrstah je dalje opažati akcijo odločnejših faktorjev, ki zahtevajo, da se razčisti razmerje med večino radikalne stranke in onimi elementi, ki so bili naklonjeni politiki opozicijonalnega bloka.

Vaš dopisnik doznava iz nazbližje okolice Nikole Pašića, da pri rekonstrukciji vlade izstopita ministra Miša Trifunović in Velja Vukičević, ki sta bila vedno naklonjena opozicijonalnemu bloku. Njiju odhod iz vlade je gotov, osobito Velje Vukičevića. Iz vlade izstopita tudi ministra KrstaMiletić in dr. Milan Srskić. Oba sta snoči izjavila, da sta sama zaprosila ministrskega predsednika za dovoljenje, da izstopita iz vlade. Prvi navaja kot vzrok svojo utrujenost, drugi pa željo, da se namerava bolj intenzivno posvetiti pravemu parlamentarnemu delu. Oba ministra prevzameta važne funkcije v odboru radikalnega poslanskega kluba. Prometni minister Andra Stanić odloži svoje funkcije zaradi bolezni. Različne kombinacije se širijo o izvoljenem poslancu in starem prijatelju ministrskega predsednika Ljubi Živkoviću. Sam izjavlja, da ne namerava vstopiti v vlado in da se mu sploh začasno ne poveri nikaka funkcija niti v narodni skupščini niti v radikalnem poslaniškem klubu, ker se želi popreje uživeti v novo politično življenje. Že dolgo časa ni aktivno politično sodeloval in mu je potrebno, da se v politiko poglobi.

Vsekakor vidijo tudi naivneži, da je Nacijonalni blok tisti, ki je omogočil vse te izpremembe in da je najboljša notranja politika, ki se drži načelnih in doslednih političnih smernic pravega državnega in gospodarskega edinstva.

Vprašanje razveljavljenja mandatov HRSS.

— **Beograd**, 5. marca. (Izv. Ob 12.) Danes dopoldne so prispeli v Beograd iz Zagreba: Pavle Radić, dr. Polić, dr. Trumbić, dr. Vasarićek kot zastopniki hrvatskega narodnega zastopstva, iz Ljubljane pa dr. Korošec. Dopoldne so se v narodni skupščini sestali vsi z Ljubo Davidovićem ter so razpravljali aktualna političnoparlamentarna vprašanja. **Popoldne objavijo tekst sporazuma opozicijonalnega bloka.**

Z ozirom na pisavo »Vremena« in nekaterih drugih jutranjih listov o razveljavljenju mandatov HRSS je treba ugotoviti. **Poročilo »Vremena« ni potrjeno.** Kakor je vaš dopisnik izvedel, **oblika o tem vprašanju** (razveljavljenje mandatov HRSS) **ni bila donešena. V vladi ni vladalo nikdar mnenje, da se naj uničijo mandati HRSS. Samostojni demokratje so vedno zahtevali, da se ti mandati ne razveljavijo. Sporni so samo mandati onih radićevcev, ki se nahajajo v preiskavi.**

— **Zagreb**, 5. marca. (Izv.) Včerajšnje seje Hrvatskega narodnega zastopstva se je udeležilo okoli 50 poslancev. Nekateri poslanci so že snoči odpotovali v Beograd, danes jih je odpotovalo 32, ostala sta tu samo dva, da vodita tekoče posle vodstva.

Od avstrijske vlade naročena interpelacija.

Gradiščanski Hrvatje o ukinitvi nemških šol v Jugoslaviji.

— **Dunaj**, 5. marca. (Izv.) Na včerajšnji seji deželnega zbora za Gradiščansko so tri stranke: krščansko socijalna, socijalistična in nemško nacijonalna stavile na predsednika interpelacijo **zaradi ukinitve nemških šol v Jugoslaviji.** V debato sta posegla tudi dva gradiščanska Hrvata, socijalni demokrat Damšić in krščanskosocijalni župnik Jandričević. Socijalni demokrat Damšić je glede nemških šol v Jugoslaviji in hrvatskih šol na Gradiščanskem izvajal:

Na Gradiščanskem bivajoči Hrvati z ogorčenjem zavračajo represalije jugoslovenskega prosvetnega ministra Pribičevića, ker je utemeljeval odpravo nemških šol s tem, da krši Avstrija pravice Hrvatov na Gradiščanskem. — Hrvatska manjšina na Gradiščanskem uživa nasprotno vse narodne in kulturne pravice. Na Gradiščanskem je za 54 hrvatskih občin 30 čisto hrvatskih ljudskih šol, kjer se nemščina 5 ur popoldne na teden poučuje. Za ostale občine je 10 šol, kjer se dopoldne poučuje hrvatsko in popoldne nemško. 12 nemških občin s hrvatsko narodno manjšino ima šole, kjer uživajo hrvatski otroci 5urni pouk v domačem maternem jeziku. — Pod madžarskim režimom ni bilo za hrvatsko manjšino nikakih hrvatskih šol, ravno tako tudi ne hrvatskih knjig. Po treh letih je avstrijska republika preskrbela Hrvatom boljše šolske knjige, kakor jih imajo v Jugoslaviji. (!?) **Mi gradiščanski Hrvatje hočemo še nadalje ostati pod Avstrijo.**

Krščanskosocijalni župnik Jandričević se je pridružil izvajanjem socijalističnega govornika.

Jasno je, da sta oba poslanca govorila po naročilu svojih strank, ki sta obe nemški. Damschitz in Jandritschewitsch nista narodnjaka, marveč navadna narodna uskoka.

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

— **Dunaj**, 5. marca. (Izv.) Današnji listi javljajo iz Prage: Vladina kriza je začasno odstranjena. Jutri v petek poda koalicijska vlada v narodni skupščini izjavo, ki naglaša: da je glede pastirskih pisem slovaških škofov uvedena preiskava ugotovila nujno potrebo ločitve cerkve od države. S posebnim zakonom se stori prvi korak za rešitev tega vprašanja. Cerkveni zakon ima namen urediti praznike. Odpravi se praznik Jana Nepomuka dne 6. maja in namesto njega se proglasi praznik Jana Husa. Odpravijo se dalje: velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek in praznik sv. Štefana. Ohranijo se prazniki: novo leto, sv. Trije kralji, sv. Rešnje telo in Vnebohod.

SEJA RADIKALNEGA KLUBA.

— **Beograd**, 5. marca (Izv.) Danes ob 10. dopoldne se je nadaljevala plenarna seja radikalnega posl. kluba. Seja je bila v veliki dvorani narodne skupščine. Prvi je govoril Nikola Pašić. Na dnevnem redu je bilo: konstituiranje kluba in setava ožjega odbora. O volitvi in setavi tega odbora odloči jutrišnja dopoldanska seja.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Bordonali 6 m, media 8 m, 35-35, 04-40 fco. Sušak, denar 450; deske paralelne monte, 2.50 m, ali 5 m dolž. 2 in 4 m dolž., 10 centim. široke, napr. 13 mm, fco. Postojna, denar 590; deske, 1000 kosov, 8 m × 14 cm × 8 mm; deske, 500 kosov, 6 m × 20/25 cm × 8 mm; deske, 300 kosov, 2—3 m × 15 cm × 8 mm; deske, 1000 kosov, 4 m × 20/35 centim., × 8 mm; deske, 1000 kosov, 4 m × 30 cm × 8 mm, paralel. fco. Postojna, lipovi hlodi od 25 cm prem. od 2.50 m dolž., fco. nakladalna postaja, 1 vag., denar 190, blago 200, zaključki 190; bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco. nakladalna postaja, 3 vag., denar 17, blago 18, aključki 17.

ŽITNI TRG.

Pšenica, sremska, 75 kg, par. Ljubljana, blago 500; pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 450, blago 485; otrobi, pšenični, drobni, juta-vreče, fco Ljubljana, blago 215; pšenični odpadki, fco. medjimurska postaja, blago 300; koruza, nova, promptna, fco. Postojna, trans., blago 256.50; koruza, nova, dob. marc, fco. sremska postaja, blago 210; koruza, nova dob. april, fco. sremska postaja, blago 225; oves, bački, rešetan, fco. Ljubljana, blago 360; laneno seme zimsko, fco. Ljubljana, denar 700; konoplja, b/n, fco. Kotoriba, trans., blago 650; fižol, ribničan, čiščen, fco. Ljubljana, denar 320; fižol, koks, čiščen, fco. Ljubljana, denar 340; fižol, bel, čiščen, fco. slavonska postaja, blago 410; krompir, rdečkast, semenski, fco. štajerska postaja, blago 182; krompir, bel, semenski, fco. štajerska postaja, blago 158; krompir, rumen, semenski, fco. štajerska postaja, blago 442; orehi, fco. vag. hrvatska postaja, blago 850; jabolka, zbrana, fco. štajerska postaja, blago 275; modra galica 98/99, fco Postojna, trans., blago 636.30.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo 159—160—159, 7% invest. pos. iz leta 1921. 68, Celjska posojilnica 209—212, Ljubljanska kreditna banka 240, Merkantilna banka 104, Prva hrvatska šted. 945—955, Slavenska banka —, Kreditni zavod 190—200, Strojne tov. in liv. 135, Trboveljska prem. dr. 420—440, Združene papirnice 100—113, Stavbena družba 275—285, 4% kr. dež. pos. l. 1888 22, 4½% kr. dež. pos. 1911. 22½, 4½% kr dež. pos. 1917. 22.

Zagrebška borza.

Dne 5. marca. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 11.96—12.06, Praga 184.10—187.10, Pariz 317—322, Newyork 61.83—62.83, London 295.50—208.50, Trst 250.30 — 253.30, Berlin 0.014755— 0.14905, Dunaj 0.087—0.089.

Efekti 7% invest. pos. 1921. 67—69 2½% drž. renta za ratnu štetu 159—161, Centralna banka 20—22, Ljubljanska kreditna 240, Kridetna banka Zgb, 106—107, Hrv. esk. bka. 118—119, Hipotek. bka. 65½—66, Jugobanka 105—106½, Praštediona 945—955, Slavenska banka 70—71, Eksploatacija 55—57, Drava d. d. Osijek 210, Šečerana Osijek 715—720, Isis, d. d. 45—70 Nihag 45—55, Gutman 550—560, Slaveks 180, Slavonija 57—59, Trboveljska 430—440, Union, paromlin 460—485, Vevče 100—110.

Inozemske borze.

— *Curih*, 5. marca. Današnja borza: Beograd 8.35, Pariz 26.50, London 24.76, Newyork 5.20, Milan 20.85, Praga 15.40, Dunaj 0.007325.

— *Trst*, 5. marca. Borza: Beograd 39.60 do 39.70, Pariz 127—128, London 118.70 do 118.90, Newyork 24.90—24.95, Curih 476 do 478, Dunaj 0.0345—0.0350.

— **Dunaj**, 4. marca. Devize: Beograd 11.40—11.44, London 33.81—33.91, Milan 28.32—28.44, Newyork 709.35—711.85, Pariz 35.96—36.12, Praga 21.08—21.16, Curih 136.75—136.95.

Valute: dolar 704.60—708.60, dinar 11.35—11.41, lira 28.30—28.50, češka krona 20.94—21.06

Razkol v češkoslovaški komunistični stranki.

Zadnje dni se bavi češkoslovaško časopisje z razkolom v komunistični stranki, ki je bila na evropskem zapadu ena najsolidnejših podružnic III. internacijonale. Vsa stranka živi v neprestani napetosti. Položaj se menja dan za dnem in to izpodkopava strankine temelje, ker je prišlo med komunističnimi voditelji do načelnega spora glede kontakta z Moskvo. Naravno, da tudi češkoslovaški komunisti ne morejo živeti brez tuje pomoči. Ta tuja pomoč, moralna in gmotna podpora Moskve, je zanesla v vrste češkoslovaških komunistov duh medsebojnega nezaupanja in sovraštva. Sedaj je vsem jasno, da so komunistični voditelji zlorabljali to tujo pomoč v to, da so varali in brutalno vladali nad delavstvom. Delavstvo je čutilo in mislilo vedno drugače. Po teden dni trajajoči diskusiji je tudi iz komunističnih listov razvidno, da je avtoriteta Moskve po zadnjih dogodkih zelo padla. Moskva je že drugič posegla v razvoj krize v češkoslovaški stranki, ne da bi dosegla v komunističnih masah kak uspeh. Mase delavstva so sedaj glavni činitelj, ki odloča po svoje in docela drugače, nego si želi III. internacijonala in njeni sedanji eksponenti v Pragi. Ta težnja za neodvisnostjo od tuje instance in čedalje slabši izgledi nasilnega režima nad delavstvom, ki ga je diktirala lani češkoslovaškim komunistom Moskva, je znak globoke notranje krize v češkoslovaški komunistični stranki.

Delavstvo je prišlo do prepričanja, da je v vodstvu stranke toliko sumljivih elementov, da je nujno potrebno očistiti stranko te tuje navlake, če hočejo komunisti v politiki sploh še igrati kako vlogo. Vodstvo stranke sploh ni imelo tesnega kontakta z delavskimi masami in zato je izgubil ves komunistični organizem življensko silo ter smisel za razmere, v katerih živi delavstvo. Komunistični delavec, ki odločuje danes na konferencah samo proti praškemu vodstvu, ali pa se izjavlja proti njemu, čuti prav dobro, da glasuje zaman. Mora se namreč šele prepričati, zakaj je naenkrat poklican rešiti vprašanje, ki bi moralo biti vsakemu poedincu že jasno, če bi bil ves organizem na zdravih in trdnih nogah. Komunistično delavstvo mora sedaj znova razmišljati o problemu narodnosti, o taktiki v socijalnih in političnih bojih ter o moralni usposobljenosti ljudi, o kateri doslej na ukaz od zgoraj ni smelo niti dvomiti, da delajo res v interesu delavskega stanu. Vse, kar so povedali delavstvu na zadnjih konferencah komunistične stranke v Brnu in v Pragi, kjer so prišle na dan umazane afere ljudi, ki jim je moral preprosti delavec doslej slepo zaupati, vpliva na delavske mase bolj, kakor vsi dosedanji članki nove vere o edino zveličavnem komunizmu.

Vodstvo komunistične stranke se skuša na vse načine rešiti iz tega neprijetnega položaja. Glavna skrb mu je potvoriti resnico in prikriti delavskim očem to, kar se godi za kulisami. Zato pišejo komunistični listi o lažeh nasprotnega časopisja, o novih izdajalcih in rušilcih delavske fronte, ne da bi si upali povedati jasno, kaj prav za prav tiči za razkolom v samem generalnem štabu. Ali delavstvo vidi sedaj jasno vse to, kar so mu vodilni do zadnjega časa namenoma prikrivali. Očividno gre za temeljito čiščenje komunističnih vrst. O tem, kako se bo ta proces razvijal in končal, so lahko mnenja med komunističnimi delavci, razdeljenimi v dva tabora, različna, ali posledice so že danes znatne in se pokažejo v bodočnosti nedvomno drugače, nego si mislijo komunistični generali v Moskvi in v Pragi.

Porotna zasedanja.

V Ljubljani, 5. marca.

V. Ravnihar, ki je sleparil pri prodaji kosti, je bil včeraj popoldne obsojen na poldrugo leto ječe. V kazen se mu všteje pet mesecev preiskovalnega zapora. Zagovajal ga je dr. Stanovnik.

Mlad slepar.

(Senatu predseduje višji sodni svetnik Modic, votata sta višji sodni svetnik Vidic in sodnik Stiligoj, drž. pravništvo zastopa dr. Mastnak, zagovornik Ahačič.)

Komaj 17 let stari delavec Pavel Ilija z Jesenic je bil že štirikrat radi raznih sleparij kaznovan. Danes pa je prišel celo pred poroto radi poizkusa nove večje sleparije. Dne 19. januarja t. l. je prišel obtoženec v Kranj k trgovcu Ant. Adamiču, se izdal za Pavla Debeljaka, sina trgovca Debeljaka iz Škofje Loke, češ, da ga oče pošilja po 30 velour-klobukov. Ko ga je Adamič vprašal kakšne velikosti, kvalitete in cene naj bodo klobuki, mu je obtoženec odgovoril, naj jih izbere kar po svoji volji. Vsled take povšnosti je postal Adamič pozoren ter je telefonično vprašal v Škofjo Loko, od koder so mu odgovorili, da Debeljak sploh nima sina. Orožnikom je obtoženec priznal, da je hotel dobiti klobuke, da bi jih prodaj in prišel do denarja.

Porotniki so krivdo soglasno potrdili, nakar je bil Ilija obsojen na 15 mesecev ječe.

Slepar z obsežnim delokrogom.

Na obtožni klopi sedi trgovski potnik Fr. Klemen, rojen leta 1885. v Prevaljah na Koroškem, do sedaj še nekaznovan.

Obtoženec je imel po prevratu malo trgovino v Tepanji vasi pri Konjicah, ki pa je vsled konkurza prenehala. Nato je bil pri raznih trgovcih uslužben kot trgovski potnik. Tako je potoval za Draga Carlinija v Celju, za Edmunda Kocbeka v Kranju, za Henrka Kendo v Ljubljani, za mariborsko tvrdko Maks Durjava & Co., za Jos. Petrака in Bernarda Tauberja v Karlovcu.

Obtožnica mu očita, da je na teh svojih potovanjih izvršil sledeče goljufije:

Dne 8. julija 1922., ko je potoval za tvrdko Kocbeka, je prišel v Novo mesto k trgovcu Jos. Koširju in ga prosil, naj mu posodi 600 Din na račun tvrdke Kocbek, češ, da sicer ne more potovanja nadaljevati. Ker je Košir poznal tvrdko Kocbek kot solidno in je imel pri njej odprt račun, je obtožencu ugodil, dasi je tvrdka obtožencu naravnost prepovedala, delati na njen račun dolgove. Da bi stvar priskrbil, je obtoženec tri tedne pozneje, ko že ni bil več v Kocbekovi službi, pisal Koširju, naj onega zneska ne poračuna s tvrdko Kocbek, ker pride sam (obtoženec) kmalu osebno v Novo mesto, in mu vrne denar. Ker pa ni držal besede, je Košir prosil Kocbeka, naj odtegne obtožencu od plače 600 Din, a je dobil odgovor, da je to nemogoče, ker je obtoženca že odpustil.

Od raznih potnikov je Košir končno zvedel, da je obtoženec vstopil v službo pri Maksu Durjavi v Mariboru in se obrnil s slično prošnjo do te tvrdke, a je zvedel, da je obtoženec pobegnil iz nove službe, ostal Durjavi mnogo dolžan ter mu povrhu še mnogo poneveril.

Obtoženec priznava, da si je od Koširja izposodil navedeni znesek na račun tvrdke Kocbek, a se zagovarja, da je bil pozneje večkrat v Novem mestu in hotel posojilo vrniti, toda Koširja ni bilo doma. Isto, da je hotel storiti na velesejmu v Ljubljani. Košir pa ni hotel denarja sprejeti, češ, da bosta že poračunala pri naročilu, ali mu ga je Košir dal pri tej priliki za tvrdko Durjava. Ta zagovor pa je popolnoma izmišljen.

Meseca februarja 1923 je prišel obtoženec na svojem potovanju za tvrdko Kocbek v Rogatec ter si izprosil pri trgovcu Adolfu Pristoliču 600 Din predujma na račun tvrdke Kocbek, češ, da mu je zmanjkalo denarja, a da mora potovati še na Hrvatsko in v Prekmurje. Tudi tu je dobil zaprošeno posojilo, ker je bil obtoženec že prej večkrat pri Pristoliču in so bila vsa naročila v redu izvršena. Sploh je Pristolič verjel, da je obtoženec upravičen, sprejemati predujem na račun svoje tvrdke. Tvrdka Kocbek tega predujma seveda ni priznala, obtoženec pa ga tudi ni vrnil, vsled česar je Pristolič 600 Din izgubil.

Obtoženec dejanje priznava in se zagovarja, da je o tem obvestil Kocbeka. Ta zagovor pa ga ne more razbremeniti, ker je vedel, da mu je sprejemanje denarja na račun tvrdke prepovedano.

Meseca maja 1923, ko je bil že v službi Maksa Durjave, se je zglasil pri trgovcu Vek. Kralju v Zagrebu in dobil nekaj naročil. Pri tej priliki je izvabil Kralju 1200 Din vredno obleko z oblekom, da mu bo ta znesek odračunan od kupnine za naročeno blago.

Obtoženec je nadaljo za tvrdko Durjava sklenil več kupčij s trgovcem Moričem na Jesenicah. Dne 5. novembra 1923 se je zopet oglasil pri Moriču, ko je baš Moričeva žena izročila poljžnico, da bi poslala Durjavi 4918 Din za sprejeto blago. Obtoženec pa je rekel Moriču, naj denar kar njemu izroči ter mu pokazal neki listek z napisom tvrdke, s katerim je bilo potrjeno, da ima obtoženec pravico kasiranja. — Vsled tega mu je Morič izročil navedeni znesek. Obtoženec to dejanje priznava, a se zagovarja, da je bil res pooblaščen za sprejemanje denarja in da je 4000 Din od kasiranega zneska poslal Durjavi, ostalo pa porabil za nadaljno potovanje. Durjava pa dokazuje, da je obtoženec imel tako pooblastilo le za dva izrecno določena slučaja. Ako je obtoženec kazal splošno pooblastilo za kasiranje, si ga je moral pač sam napisati. Tudi izpove priča Durjava, da ga obtoženec ni o stvari obvestil, pač pa mu je poslal dne 12. novembra 1923 iz Zagreba 4000 Din, glede katerih pa ne ve, kje jih je obtoženec dobil.

Istega meseca je bil obtoženec v Borovnici in dobil od trgovca Lebna naročilo za 12 jahalnih hlač in ga prosil, naj da na račun 500 Din, ki jih je tudi dobil. Leben pa še do danes ni dobil naročenih hlač, pa tudi teh 500 Din ne. Obtoženec dejanje priznava.

Dne 10. decembra, ko že ni bil več v službi Durjave, je obiskal trgovca J. B. Mallyja v Tržiču, h kateremu je že prej večkrat prišel v trgovskih poslih. Ker je imel Mally Durjavi nekaj plačati, ga je obtoženec prosil, naj kar njemu izroči dolžni znesek, ker rabi nekaj zase na račun provizije, ostanek pa da bo sam poslal Durjavi. V ta namen je prosil Mallyja za nekaj položnic, ki jih je tudi dobil. Ker mu je Mally verjel, da bo zaprošeni denar deloma tvrdki izročil, deloma pa poračunal, mu je izročil znesek 11.896 Din. Obtoženec pa je ta znesek zase porabil in pobegnil v Srbijo. To dejanje obtoženec priznava.

Obtožencu so njegovi vsakokratni službodajaci ob nastopu službe izročali zbirko vzorcev, ki jih je moral na potovanjih imeti s seboj. Naročila je moral pošiljati svojemu službodajalcu ki jih je nato izvrševal. Obtoženec je pri tem zaslužil provizijo, ki je obstojala v 3 ali 5% prodajne cene razpečanega blaga ali pa v kolikor je dosegel večjo kupnino, nego je bilo določena od službodajalca. Zbirke vzorcev so seveda ostale last službodajalcev in so bile obtožencu samo zaupane, po končanem potovanju pa bi jih moral službodajalcu vrniti. Obtoženec pa je kljub temu večino zbirk prodal in denar zase porabil, tako je poneveril ljubljanskemu trgovcu H. Kendi zbirko vzorcev za 1017 Din, a kupčije ni za to tvrdko niti ene sklenil. Obtoženec priznava to dejanje in se zagovarja, da je za Kendo potoval brez uspehov kake tri mesece in si stroške kril z izkupičkom za vzorce. Navedene priče, pri katerih bi naj bil blago ponujal, pa o tem ničesar ne vedo.

Ko je bil obtoženec potnik celjske tvrdke Cerlini, je obremenil tvrdko na predujmih in neupravičenem kasiranju za 4800 dinarjev. Tudi je tej tvrdki poneveril vzorcev za 2350 Din. — Istotako je poneveril tvrdki »Ega« v Zagrebu zbirko perila v vrednosti nad 372 Din. Obtoženec obe dejanji priznava, a se zagovarja, da je bil v to upravičen, ker so bile kolekcije vpisane njemu v breme. Zagovor ne drži.

Tvrdka Durjava mu je zaupala tri kolekcije raznega perila. Glede prve kolekcije vredne 1972 Din se obtoženec zagovarja, da jo je poslal po nekem hotelskem slugi trgovki Jožici Ašičevi. Ker Ašičeva kolekcije ni dobila, dotični sluga pa se ni mogel izkazati, je ostala stvar nepojasnjena, dasi je prav verjetno, da jo je obtoženec poneveril, vendar se radi tega slučaja ne obtožuje. Pač pa je dognano, da je prodal celo drugo kolekcijo, vredno 2592 Din, in denar pridržal zase. Od tretje kolekcije je prodal blaga za 1254 Din in denar prilastil. Obtoženec vse to priznava in se zagovarja, da so šle na njegov račun, t. j. da mu jih je tvrdka vpisala v breme. Zagovor pa je popolnoma ovržen po priči Durjava, ki tudi pove, da je obtoženec dobil v šestih tednih od tvrdke na predujmih 7700 Din, kljub temu pa je še njene vzorce prodal.

V novembru 1923 se je obtoženec ponudil trgovcu B. Tauberju v Karlovcu za provizijskega potnika ter bil sprejet. Tauber mu je izročil kolekcijo vzorcev v vrednosti 2270 Din. Tudi to kolekcijo je obtoženec prodal in denar zase porabil. Skoraj v istem času je obtožencu zaupal trgovec Juro Petrak v Karlovcu kolekcijo vzorcev v vrednosti 2959 Din, da bi ž njo potoval. Tudi to kolekcijo je obtoženec prodal in si denar prilastil, naročil pa ni ne prvi ne drugi nobenih poslal, razun par fingiranih. Oba slučaja obtoženec priznava, a se izgovarja, da je s potovanjem imel stroške, zaslužil pa ni ničesar.

Končno je prejel 10. novembra 1923 pri tvrdki Starčević v Ogulinu za tvrdko Durjava 2000 Din, ki jih je poneveril. — Vsega skupaj je poneveril obtoženec nad 30.000 dinarjev.

Obtoženec splošno priznava vsa očitana mu dejanja, a se izgovarja, da je zaslužil premalo provizije, oziroma šefi niso zaslužka redno izplačevali. (Ob sklepu lista še traja obravnava, zato priobčimo izid jutri.)

Celjska porota.

Dne 3. marca se je pred poroto zagovarjal 23 letni posestnikov sin Franc Koštomaj radi hudodelstva uboja. V nekem pretepu je dne 26. decembra lanskega leta z nožem napadel in težko poškodoval v Novi cerkvi nekega Rudolfa Korošca, kateri je kmalu po napadu vsled zadobljene poškodbe na izkrvaljenju umrl. Porotniki so potrdili krivdo uboja na kar je bil Franc Koštomaj obsojen na 3 leta težke ječe. — Istega dne se je radi hudodelstva uboja zagovarjal Martin Kamenšek. Dne 10. nov. l. l. se je vršila pri posestniku Martinu Sniku v Plotu svatba, h kateri je prišlo več prežarjev, med njimi Martin Kamenšek in gluhonemi Vinko Gaberšek. Med tema dvema je nastal prepir, v katerem je Kamenšek Gaberška zabodel z nožem ter ga težko poškodoval tako hudo, da je slednji vsled dobljenih poškodb umrl. Kamenšek je bil obsojen na 5 let težke ječe. — Dne 4. marca se je radi uboja zagovarjal 23 letni Ivan Brdnik iz Podsrede, kateri je dne 1. febr. tl. v nekem prepiru ustrelil Franca Zupana, kateri je bil na mestu mrtev. Obtoženec se je zagovarjal s silobranom ter priznal svoje dejanje. Po uboju se je tudi sam javil orožnikom. Porotniki so vprašanje glede uboja potrdili, zanikali vprašanje opravičenega silobrana in glede prekoračenja silobrana ter potrdili vprašanje glede protipostavnega nošenja orožja, nakar je bil Ivan Brdnik radi raznih olajšalnih okolnosti obsojen samo na 10 mesecev težke ječe.

Mariborska porota.

Včeraj se je pred poroto obravnaval grd zločin, bestijalen umor soproga. Na obtožni klopi je sedela 53 letna posestnica Katarina Dajčar iz Vidanovcev pri Prekmurju, ki je umorila svojega moža. Posestnik Ludovik Dajčar se je pred 18 leti poročil z obtoženko. Priženil je tudi njeno nezakonsko hčerko. Med zakoncema ni vladala sloga, nastajali so prepiri in spori v rodbini so bili vedno hujši. Ko je hčerka nekoliko odrasla, je v sporazumu s vojo materjo in proti volji očima vzela v hišo svojega ljubčka. Razmere so se zato v hiši še poslabšale. Končno je zahtevala žena, da mož prepiše posestvo njeni nezakonski hčerki, o čemur pa Dajčar ni hotel ničesar slišati. Od tega dne je bil ogenj v strehi. Ni skoraj poteklo dan, da se ne bi oba zakonca prepirala. Da napravi temu konec, je Katarina Dajčar sklenila, da se moža iznebi. Dne 6. decembra preteklega leta je nastal zvečer med zakonci zopet prepir, v katerega se je vmešal tudi ljubimec hčerke. Med prepirom je žena nenadoma zagrabila sekiro in udarila moža večkrat po glavi. Ves okrvavljen se je ta nezavesten zgrudil na tla. Ob treh zjutraj je šla žena k sosedom, jih vzbudila in popolnoma hladnokrvno povedala, kaj se je zgodilo. Ob 8. zjutraj se je vrnila s hčerko in njenim ljubimcem zopet domov. Nekaj časa za tem je prišel sosed, da pogleda, kaj je na stvari resnice. Našel je težko ranjenega moža v nezavesti. Ko je poklical nato ženo, da bi težko ranjenega prenesla v postelio in poklicala zdravnika, se je žena temu protivila in je menila, da temu pač ne bo več pomagano. Veselo smejoč je nato odšla v hišo. Mož je nekaj ur za tem podlegel poškodbam, ne da bi se popreje zavedel. Pri razpravi se je obtoženka zagovarjala, da je mož z nožem napadel njenega bodočega zeta. Da prepreči nesrečo, je moža udarila s sekiro, hoteč ga samo omamiti. Umoriti ga ni hotela. Pri razpravi je tudi zatrjevala, da ji je mož večkrat grozil, da jo ustreli. Zaslišanih je bilo 17 prič, ki so obtoženko zelo obremenile. Priče so naslikale pokojnega Dajčarja kot pijanca, dočim je imela žena zelo hudoben jezik. Porotniki so vprašanje glede krivde umora potrdili z 9 proti 3. glasovi, na kar je bila Katarina Dajčar obsojena na smrt na vešalih.

Novomeška porota.

V ponedeljek se je pričelo zasedanje novomeške porote. Pred porotniki se je zagovarjala 41 letna Ivana Kocijančič, posestnica v Selih, obtožena uboja. Kocjančičeva je živela v stalnem prepiru s svojo taščo, 67 letno Ano Prpar. Dne 4. oktobra sta se na podstrešju sprli, pri čemer je Kocijančičeva starko tako pahnila od sebe, da je ta padla čez stopnice na tla ter se ubila. Porotniki so zanikali vprašanje glede krivde uboja, potrdili pa vprašanje glede pregreška zoper telesno varnost življenja in je bila Kocjančičeva obsojena na 5 mesecev ječe. Istega dne se je vršila razprava proti 20 letnemu Antonu Ogulinu, posestnikovemu sinu iz Hriba pri Cerovcu, ki je umoril svojega očeta Janeza. Stari Ogulin, ki se je pred leti vrnil iz Amerike, je prinesel s seboj lepe denarce ter je že popolnoma zadolženo posestvo rešil iz rok upnikov. Žena in otroci so sovražili očeta, ker jim ni ta pustil po mili volji paševati na posestvu. Zato so se tudi večkrat sprli med seboj. Dne 28. novembra l. leta je nastal v rodbini zopet prepir. Stari Ogulin je v jezi porinil skledo odsebe, da se je razbila. Nenadoma pa je pristopil sin Anton, potegnil izza pasa nož in ga očetu dvakrat porinil v prsi. Stari Ogulin je čez 11 dni podlegel poškodbam. Porotniki so potrdili vprašanje glede krivde uboja in je bil Anton Ogulin obsojen na 5 let težke ječe. — Včeraj se je vršila razprava proti Petru Predovču iz vasi Drage. Mož je dalje časa krošnjaril po bližnjih vaseh in trgih. Kupčija pa ni bogvekaj uspevala in Predovič je zašel v dolgove. Tako je pri trgovcu Ogoreutzu v Novem mestu napravil 10.000 Din dolga, prizadeti pa so tudi drugi. Ker ni našel drugega izhoda, je pričel Predovič krasti. Vlomil je pri Ani Damjanovič v Dragah ter ji odnesel 6000 dinarjev, posestniku Marku Predoviču na Hrastju pa je ukradel 17.400 Din. — Pri včerajšnji razpravi je bil Predovič obsojen na 8 mesecev ječe. — Popoldne sta bila radi roparskega napada na posestnika Matijo Tkalčiča iz Zagreba obsojena delavec Mihael Peleš iz Virginmosta in delavec Jakob Bernas. V noči od 12. na 13. oktobra sta napadla pri Črnomlju Tkalčiča, ga udarila po glavi, da se je onesvestil in mu nato odvzela listnico s 300 Din. Peleš je bil obsojen na 3 leta, Bernas na tri in pol leta težke ječe. S tem je bilo zasedanje novomeške porote zaključeno.

Politične vesti.

= **Spletke opozicijonalnega časopisja.** »Slovenec« in drugi opozicijonalni listi govore o razpadu in razkolu v Samostojni demokratski stranki. Da vsaj navidezno utemeljé te svoje vesti, pravijo, da sta poslanca Žudić in Tripalo izstopila iz Samostojne demokratske stranke in prijavila svoj vstop v radikalno stranko. Da se vidi, kako opozicijonalno časopisje vara javnost, ugotavljamo, **da poslanec Milan Žudić sploh ni kandidiral na programu Samostojne demokratske stranke ,marveč kot kandidat radikalov v volilnem okraju Požega na Hrvatskem.** Žudić torej ni mogel izstopiti iz SDS iz enostavnega razloga, **ker ni nikdar pripadal tej stranki.** Kar se tiče poslanca Tripala, je samo to res, da se ni mogel udeležiti včerajšnje seje SDS, ker še ni prišel v Beograd. Iz dejstva, ker se te seje ni udeležil, so brihtni klerikalni novinarji takoj skovali raco, da je izstopil iz Samostojne demokratske stranke in se pridružil radikalni. Takšna je torej stvar, ki so jo opozicijonalci razbobnali kot razpad in razkol v SDS.

= **Konstituiranje kluba SDS.** Včeraj dopoldne se je vršila prva seja parlamentarnega kluba Samostojne demokratske stranke. Predsedoval je poslanec Svetozar Pribičević, ki je podal poročilo o splošnem političnem položaju. Pri konstituiranju parlamentarnega kluba, ki šteje 23 poslancev, je bil izvoljen za predsednika Svetozar Pribičević, za podpredsednika dr. Prvislav Grisogono, za tajnika dr. Ljudevit Pivko, za blagajnika pa poslanec Dimitrijević.

= **Avdijence.** Veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vilko Baltič je bil po poročilu iz Beograda sprejet v avdijenci pri Ni. Veličanstvu kralju. Kralj je sprejel tudi pomočnika zunanjega ministra dr. Jovana Markovića.

= **Procest proti Stjepanu Radiću.** Preiskovalni sodnik dr. Körbler je pričel v procesu proti Stjepanu Radiću zaslišavati priče. Prič je velikansko število. Včeraj so bili zaslišani nekateri kmetje iz zagrebške okolice, ki so imeli izpovedati o zločini Stjepana Radića, zagrešenih v letih 1921. do 1923. Zaslišani imajo biti tudi nekateri zagrebški novinarji, ki so prisostvovali Radićevemu shodu. Imena teh novinarjev niso znana. Preiskovalni sodnik je skušal zanikati vesti nekaterih listov, da dr. Trumbić popolnoma svobodno občuje s Stjepanom Radićem in da se preiskovalni sodnik vedno odstrani iz svoje uradne sobe. Nasproti temu ugotavljajo nekateri novinarji, da so bili očividci, kako sprejema Stjepan Radić na razgovor dr. Trumbića. Tudi včeraj po končani seji vodstva HRSS je Trumbić odhitel k Radiću, da mu je takoj poročal o rezultatih seje.

= **Konferenca angleških admiralov v Singaporu** se vrši te dni in bo trajala mogoče dva tedna. O razpravah se umevno ne bo poročalo v javnosti, ali na Daljnem Vzhodu dobro čutijo, kaj pomeni Singapore, in z nervoznostjo zro na konferenco angleških admiralov. Izvajanja svetovnih listov h konferenci izzvenevajo svarilno pred konflikti, ki bi bili lahko izredne dalekosežnosti. Na stvari je pač glavno to, da si hoče Anglija svojo pomorsko veljavo utrditi in izgraditi v nepremagljivo silo, ne da bi pri tem ravno mislila na pomorske bitke.

= **Zahteve španskih duhovnikov.** Španski duhovniki snujejo svojo organizacijo, da bi si bolje ščitili svoje materijalne interese. Deputaciji duhovnikov je rekel Primo de Rivera, da se ta zadeva ne tiče vlade, marveč naj gre svojo duhovsko instančno pot. Vlada sicer priznava zahteve duhovnikov za zboljšanje plač, izjavlja pa že naprej, **da se odpomoč ne sme izvršiti na stroške državnih financ.**

= **Politična misija poljskega generala Sikorskega v Italiji.** Iz Varšave poročajo, da odpotuje v najkrajšem času poljski vojni minister general Sikorski v Italijo v važni politični misiji.

= **Švedska znižuje svoje armadne izdatke.** Iz Stockholma poročajo, da je vlada predložila parlamentu zakonski načrt, po katerem se znižujejo armadni izdatki za 33 milijonov kron, tako da bodo znašali 105 milijonov. Doba za vojaško izvežbanje bi trajala 140 Din za pešce in 200 Din za druge oddelke armade, za visokošolce 260 dni.

= **Spremembe v naši diplomaciji.** V Beogradu so se včeraj razširile govorice o važnih spremembah v naši diplomatični službi. Kakor znano, sta pariški poslanik dr. Spalajković in praški poslanik Ljuba Nešić izvoljena za narodna poslanca. Ker prevzameta poslanske mandate, ste njuni službeni mesti prazni. Poslanik Spalajković se je že oficijelno poslovil od francoskega ministrskega predsednika Herriota ter je odpotoval v Beograd. Vprašanje imenovanja poslanikov za Pariz in Prago še ni rešeno. Včeraj so zemljoradniške »Novosti« razširile tudi novo vest, da odide zunanji minister dr. Ninčić kot poslanik v London, na njegovo mesto pa stopi dosndanji skupščinski predsednik Ljuba Jovanović. Dr. Ninčić in Jovanović sta snoči osebno naprosila novinarje, da to vest zanikajo. V nekaterih radikalnih krogih pa je kljub temu razširjena vest, da dr. Ninčić ne obdrži dolgo resorta zunanjega ministrstva.

= **Konvencija o mednarodni plovbi po rekah.** Zunanje ministrstvo je obveščeno, da je tehnični odbor za vodno plovbo pri Društvu narodov, v katerem so zastopane države Francija, Litvanska, Nemčija, Romunska, Jugoslavija in Rusija, sprejel načrt konvencije o pospeševanju mednarodne rečne plovbe.

= **Radikali in verifikacijski odbor.** Radikalni krogi pripisujejo velik pomen volitvam v verifikacijski odbor. Kot kandidati radikalnega kluba za ta odbor se omenjajo poslanci: dr. Vasa Jovanović, dr. Ljuba Popović, Vasa Milanović, Milan Simonovi, Nikola Subotić, Ante Radojević, dr. Dušan Grgić in dr. Vlajko Kosić.

= **Naš novi poslanik v Bruslju.** Danes zjutraj je odpotoval v Bruselj naš novi poslanik Vučković, pomočnik zunanjega ministra v Ljuba Davidovičevi vladi.

Julijska krajina.

— **Zopet obljube.** Predsednik goriške trgovske zveze inž. Ribil je bil v Rimu pri gospodi v finančnem ministrstvu. Razlagal je finančne ,davčne težkoče, težek položaj goriškega mesta itd. Upravičenih pritožb je nebroj. V finančnem ministrstvu so mu obljubili to in ono. Kakor so doslej še vedno prinesli pritožniki iz Rima mnogo obljub, tako jih je dobil polno tudi inženir Ribi. Dejanj pa od nikder ni!

— **Nesreča na Sveti gori.** Vojno strelivo, raztreseno naokoli, zahteva svoje žrtve vsak dan. 27letni Alojzij Čibej iz Gorice je pobiral železje na pobočju Svete gore. Naletel je na naboj in ga hotel odpreti. Naboj mu je eksplodiral v rokah ter mu jih razmesaril tako, da so mu jih morali v goriški bolnici odrezati.

— **V Prvačini** se ustanovi prosvetno društvo z imenom »Prvačina«. Občni zbor se vrši te dni.

— **Vsakdanja nesreča.** 41letni Josip Frančeškin iz Sel na Krasu je pripeljal domov s polja neki okrogel predmet. Ko ga je vrgel na tla, se je razletel in Frančeškin je bil ranjen na rokah in po obrazu.

— **Malarija.** Za malarično zono je uradno proglašen teritorij občin Devin, Tržič, Starancan, Ronki, Turjak, Škocjan ob Soči in okoliš Gradeža.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. zvečer.

Četrtek, 5. marca: »Othello«. Gostovanje ob 25letnici umetniškega delovanja g. Hinka Nučiča iz Zagreba. Izven.

Petek, 6. marca: »Vdova Rošlinka«. Red F.

Sobota, 7. marca: »Izgubljene duše«. Gostovanje ge. Vike Podgorske iz Zagreba. Izven.

Nedelja, 8. marca: Ob 15. »Stričkove sanje«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Četrtek, 5. marca: Zaprto.

Petek, 6. marca: »Boheme«. Red C. (Prvič na novo naštudirano.)

Sobota, 7. marca: »Trubadur«. Red B.

* * *

Škodlar:

Kritika o „Kritiki".

Prva številka toliko obetajoče »Kritike« se ni prav nič povzdignila nad povprečni ton časopisnih kritik. Že pri površnem pregledu je lahko bralec opazil, da je med urednikovim uvodom in sledečimi ocenami prepad — globok prepad. Na eni plati pošten, veliko obetajoč uvod, na drugi pa vse obljube zanikajoče kritike. Razumljivo je, da je prišla revija zbog tega lastnega konflikta ob ugled. Prevladuje mnenje, da je dvomljivo, če bo »Kritika« pogledala čez drugo številko. Če se dvomi uresničijo, je bil ves poizkus s plagiatom dunajske »Fackel« ponesrečen.

Če bi se urednik J. Vidmar besed, ki jih je zapisal na drugi strani svojega uvoda, tudi držal, potem bi bila K. Dobidova kritika »Po božični razstavi« v njegovi reviji nemogoča. Na omenjenem mestu je namreč zapisano: Njegova (kritikova) notranja zahteva je prodirati vse globlje in globlje v umetnost, zato je voljan vsak hip ovreči načelo, ki ga je pravkar tudi sam vporabljal. Edini njegov namen je: razumeti. Popolno zanikanje tega načela in pa dober dokaz onega, kar sem zgoraj navedel, pa je kritika g. D. in nasprotstva v njej, s katerimi sam sebe vara. G. D. je vzgojni namen kritike zavrgel, ker njen namen čisto po svoje pojmuje. Sicer pa dolgovezne in nesmiselne štimunge za tega ali drugega razstavljalca itak nikdar niso bile znak posebnega strokovnjaštva. Naj si g. D. še enkrat pazno prečita, da bo spoznal in razumel vse nesmiselnsti, ki jih je nagromadil v svojem članku. Samo par primerov: huduje se na svoje prednike, ki zbog svoje omejenosti niso čutili, kako krivico so delali R. Jakopiču, ko so ga imenovali »mojstra barv«. Takoj nato se pa sam diví bogastvu umetnikove palete, ki ga izliva po svojih sipinah, kamnolomih itd. Ugotavlja, da se pri njem ени in isti motivi vedno ponavljajo, kar pa ga ne moti pred priznanjem, da je značilna črta Jakopiča — umetnika bujnost njegovega vstvarjanja.

Svoje sorte grešnik je Matija Jama, ker mu je le priroda najpopolnejša oblika sveta. Če je to, za vsako zdravo naziranje umetnosti res tako škodljivo, čemu pa potem slikarjem modeli, čemu ves zamudljiv študij narave — če je vse to le nepotreben luksuz. Čemu slikarju solnce, luč in barva njegova? — Čemu slikar sploh še slika, ko bi se morda ceneje lahko umetniško udejstvoval. In to z uspehom! Ubogi Jama! Še boš lahko žel furore, samo proč od narave, hitro proč! Novo mi je odkritje, da se je Jama omejil le na problem oblike. Do danes sem mislil, da sta ga vedno in ga še pred vsem zanimata luč in barva.

Slikarju Zupanu je sicer brez pridržka dovoljeno vsestransko in dolgotrajno opazovanje narave, kar bi zanj tudi prav bilo! Kljub temu očitnemu dvojnemu merilu pa ne razumem, čemu je Zupan tako drzovit novotar, ko se je pa vendar še vedno »muhovno otrese bremena tujih vplivov«. (Se mi zdi, da so g. D. vsi tuji vplivi drzovita novotarija o naših razmerah). In čemu naj še išče ključ do samega sebe, ko je že itak čustven do bolestnih in poln strastnih nagonov . . .

Tudi pravi kritik o njem, da prevladujejo polni in topli toni, nekaj vrstic preje pa ugotavlja, da se je že povzpel do »skladnega miru enotnega tona« . . .

Pri Ferdu Veselu je zanimivo to, da so nekatera dela slikana v impresijonističnem, druga pa v pristno romantičnem duhu monakovskega galerijskega tona iz druge polovice pretekiega stoletja. Ne glede načina, kako Vesel slika, (impresijonistično že ne, to bi bilo zanj preučeno!) lahko trdim, da g. D. še ni videl nobene monakovske galerije, sicer bi ne napisal take nesmiselnosti. Ali ne ve g. D. ka je »Die braune Sance«. Naj si enkrat (kar se barve tiče) prav dobro ogleda kak slab guljaž v kaki predmestni beznici. — In je prav mala zasluga za kritika in za našo umetnostno zgodovino, če se taj takega ugotovi. Najbolj srečen je Vesel, ki je sedaj varno prijadral med pristne plašne romantične duhove pretekiega stoletja!

Pa kaj more Ivana Kobilčeva za to, če ga njene slike pristnoženske nežnosti ne morejo več ogreti . . .

Elegantен slikar (morda kar se njegove zunanjosti tiče?) je G. Kos, čeprav mu manjka toplega temperamenta in »porazne iznajdljivosti«. (Le-ta ne manjka kritiki g. D.)

Če že Klemenčič, Sodnik-Zupančeva, S. Šantel, Napotnik, Zajec, Iv. Vavpotič in vsa njihova dela niso vredna podrobnejše ocene, bi pa vendar vsaj Brumon Vavpotič vzdržal male primere z Zupanom. Saj sta si tako sorodna

Kako kruto je tudi, da o vseh teh umetnikih g. kritik ni »ulegnil« spremeniti svojega naziranja. Če je to iskreno povedano, potem je po tej teoriji pač najboljše in najceneje, da g. D. same stare kritike prepisuje! To bo pa menda že utegnil.

Primerjaj urednikove besede spredaj: »Razumeti, razumevajl« G. D. pa razume samo resnico, da se je impresijonizem le zato izživel, ker je vedno »gojil le formo nad vse« . . .

Torej prihajajo nato mladi . . .

Prvič sem bral, da je akvarel izrazni način nižje vrste in da pokrajinarstvo vsled svoje omejenosti ne dopušča svobodnega izraza umetnikovi individualnosti. Vprašam g. D.: Ali ne veste kakšen vpliv si je pridobila grafika (akvarel vendar tudi zraven spada) v umetnosti posebno zadnja leta? Ali ne veste, kak razvoj se je vršil v pokrajinarstvu od postanka slikarstva, posebno pa od časa, ko se pokrajinarstvo goji kot tako, kot čista in vsem drugim predmetom slikastva enakovredna umetnost? Ali še danes ne veste, da je pri sliki važno, kako je slikana in da je »kaj« še danes in bo vedno le podrejenega pomena, — Ali ni navsezadnje vsaka slika vezana na svojo oblikovno ploskev? — Tudi ni velikost ali oblika te ploskve nikdar merodajna za presojo umetnine. Saj umetnost je vendar samo ena, pa najsibo v mali pokrajini ali pa v neprimerno večji figuralni kompoziciji.

O vsem tem bi si moral biti g. D. na jasnem, predno je napisal kritiko, ki je namenjena široki javnosti. Kritiko pisati z mero osebnega poznanja, osebne dopadljivosti itd. je nesmisel, to je le neokusna reklama! Kar je napisal g. D. ni kritika, ker ne vzgaja, ne podučuje, ne primerja, niti ne povdarja ali naznačuje vrlin ali slabosti posamnih umotvorov.

Z navedenim, posebno pa z nasprotujočimi primeri iz »kritike« sem hotel le povdariti, da Slovenci z revijo, katera prinaša take kritike, nismo prav nič pridobili. Z njimi se le bega še tisto malo zdravega razma in okusa, ki ga je občinstvo nekdaj kazalo napram umetnosti. Prav lahko bi jih prebavili v kakem dnevniku, ne pa v reviji, do katere naj bi imel vsakdo, pa tudi slikarji svoje zaupanje.

V splošnem sem prepričan, da radi takih in enakih kritik tudi inteligentna publika J.akopiča še vedno ne bo razumela (po »Kritiki«), da se Zupan še vedno ne bo otresel vseh tujih vplivov, da bo Bulovčeva najbrže tudi brez nje napredovala, da bodo Kobilčne rože še marsikoga ogrele in da bo Kos še kdaj razstavil, če tudi brez porazne iznadljivosti. Vesel se pa itak tudi tej kritiki zadovoljno smeji na svojem Grumlofu . . .

Tudi sem pooblaščen, da v imenu ostalih razstavljalcev izrečem g. Dobidi:« »Hvala!«

Slovenska umetnost in slovenski umetniki, ki bodo šli pokrite glave mimo te »Kritike«, nista z njo prav nič pridobili. Pač pa bi jima dobro storilo, da bi preje ko mogoče prišli do vse svoje veljave še vedno resnični verzi, katere je pred dobrimi 300 leti napisal švicarski tiskar Bernhard Jobin in se glase:« »Dieweil die Kunst Gaben Gottes seind, ist Unverstand ihr Grösster Feind. Darumb, wer solches nit versteht, allhie auch nichts zu sagen hät.«

Hinko Nučič o minulih dneh.

Pameten, zrel človek ne išče nikdar hvaležnosti za svoje storjeno delo, zakaj hvaležnost izvira le redkokdaj iz iskrenosti« ... mi je pisal gospod Nučič iz Zagreba!

Besede polne grenkega gorjá in ljubezni do naše stvari! Bog vé, ali si bomo danes domislili, kdo je za nas ta gospod Nučič, kaj pomeni to ime za naše gledališče; ali bomo znali prepričati našega jubilanta o nasprotnem njegove gornje trditve in da je vendar še nekaj iskrene hvaležnosti, še nekaj čiste ljubezni.

In danes slavimo v Ljubljani 25 letnico njegovega delovanja pri gledišču. Govoriti o njegovih delih, vlogah in režijah prepuščam drugim. Podam naj le nekaj spominov na nekdanje razgovarjanje.

»Zakaj ste že pred vojno zapustili Ljubljano in niste ostali pri nas, kakor nekateri Vaših kolegov: Verovšek, Danilo itd.« sem ga vprašal!

»Vidite, gospod — delal sem celih 13 let za naše domače gledališče. Z vnemo, ognjem, ljubeznijo. Kako sem deloval, vé samo oni, ki je bil takrat z menoj. Občinstvo me je imelo rado, priznavalo je moj trud — ali bile so razmere tako gnile razmere »zgoraj«, da je naše ubogo gledališče komaj životarilo. Vsa naša bodočnost je bila zastrta s težkimi, viharnimi oblaki. Politika je bila takrat gospodar situacije in kmalu so se po mestu raznesle vesti, da se gledališče zapre. Državne ali deželne podpore ni bilo od nikoder.

In jaz sem bežal. Bežal sem, ker sem slutil polom, ki je bil v onih razmerah neizogiben in ki je resnično že cez leto uničil in onemogočil vsako uspešno delovanje slov. gledališča.

Bežal sem pa tudi radi tega, ker sem hotel napredovati, ker se nisem hotel popolnoma izgubiti. Imel sem trdno voljo napredovati.

Ni čuda, da sem gledal na Zagreb, ki je imel takrat krasno gledišče in ki je že takrat gojil nekako »višjo« umetnost. Hrepenel sem po drugih razmerah po možnosti razviti svoj talent, ki ga ni Ljubljana priznala ...«

»Oprostite,« sem ga prekinil ... »saj priznam, da sta to dva tehtna vzroka, toda ta dva vzroka bi navedel skoro vsak, ki začenja in doraste pri malem gledišču in ki ima talent«.

»Da, vidite in imel sem še tretji vzrok, ki me je gnal iz Ljubljane. — Videl sem krog sebe svoje starejše tovariše, kako so novzlic visoki starosti, da ne rečem osivelí pri gledišču, zapuščali svoj poklic, ker niso videli eksistence v bodočnosti. Videl in vedel sem, da so dali našemu domačemu odru vso svojo zlato mladost, vse svoje široke moči in sile, vso ljubezen — gledališče pa jim za vse to ni nudilo ničesar, niti zagotovila za oskrbo na stare dni. Zagreb pa je že dolgo imel pokojninski zavod, fond za onemogle člane itd. ...

Tako sem prvič zapustil Ljubljano. Težko mi je bilo, vernjte mi in vendar sem moral oditi. Prepodile so me žalostne razmere — toda pozabil Ljubljane nisem nikoli. Pazljivo sem spremljal vsak njen poskus, veselil se še tako majhnega napredka. In ko me je leta 1918 slov. pisatelj in bivši moj intendant kot zastopnik tedanjega konzorcija naprosil, da prevzamem poverjeništvo tega konzorcija za vse hrvatske kraje, sem se z največjim veseljem odzval. Razpredel sem med zagrebškim časopisjem največjo akcijo, organiziral sem odbor najuglednejših zagrebških dam, ki so s polami v rokah hodile po hišah ter nabirale prispevke za otvoritev slov. gledališča.

Glejte, uspeh je bil naravnost sijajen. Potem, ko sem se vrnil na povabilo konzorcija kot upravitelj slov. drame v Ljubljano, sem prinesel dar v gotovini 60.000 kron, ki sem jih zbral med našimi brati Hrvati in Srbi. Omeniti moram, da se je med drugimi odlikoval tudi moj prijatelj, ki mi je daroval sam 5000 K v znak velikih simpatij, ki jih je vedno gojil do nas, Slovencev.

V Ljubljani me je čakalo polno težkega dela. Takratni konzorcij ni imel niti intendanta, niti upravitelja in ko je g. Govekar pred mojim prihodom radi nesoglasij odložil vse pripravljalno delo — me je konzorcij naprosil, da tudi posle upravnika prevzamem jaz. Slutil sem nehvaležni posel, vendar sem se z vso energijo lotil ogromnega dela. Delal sem takorekoč noč in dan, sam in vse. Angažiral sem operne člane, zbor, orkester. Nad 50 vojnih obvezancev sem osvobodil vojne službe. Tekal sem od jutra do večera po uradih itd. Iz vseh strani sem zbiral igralce za svojo dramo. Kjerkoli sem vedel za kako slov. moč, vsako sem povabil v Ljubljano. Pridobil sem go. Borštnikovo, go. Bukšekovo, go. Juvanovo in go. Šaričevo, ki sem jih srečal slučajno v nekem zagrebškem atelljeju. Storil sem kolikor sem mogel, da je gledišče pridobilo čimveč naših moči. In šlo je. Prva dva meseca sem vodil gledališče le z dramo. — 6. februarja 1919 pa sem s Tugomerjem postavil redno »Dramo«. Nekaj časa za tem sem otvoril lastno privatno gledišče v Mariboru ter odgojil v dram. šoli nove slovenske moči, med njimi tudi Viko Podgorsko, ki je postala v Zagrebu ugledna in priznana umetnica. ...«

In tako pripoveduje g. Nučič dalje, pred menoj se vrste spomin za spominom našega gledišča, ki se je rodilo po vojni.

Bog vé, če se bo Ljubljana domislila kdo praznuje danes 25 letnico umetniškega delovanja: Ljubljana ali Nučič. P D.

* * *

— **Gledališče v Gor. Italiji.** V gorenjeitalijanskih mestih skušajo zadnje čase posvežiti gledališke tradicije. Vprizarjajo drage premijere in glede oper spravijo na oder vsaj eno velikomestno opremljeno delo. V mnogih slučajih se odkrije kot gonilna sila kak umetnost-ljubeči industrijalec, ko nakloni gledališču svoje zanimanje in svojo podporo. Vnela se je tekma za ceno originalnosti in pogostoma odloča rivaliteta namesto resne umetnosti. Srednja gledališča vprizarjajo »Nerona« in celo iz Milana hodijo radovedneži v provinco na take predstave, čeprav je »Scala« vedno na višku. Te dni so v Turinu vprizorili Rimski - Korzakova »Zlatega petelina«. Kakor razvidno iz ocene, je tridejanska opera dobro uspela.

Dopisi.

— **Iz Trzina.** Novoustanovljeno »Nepolitično izobraževalno društvo« nas je razveselilo že prejšnjo nedeljo s svojo prvo prireditvijo na šolskem odru, ter je v nedeljo 1. marca na splošno željo občinstva prireditev ponovilo. Na sporedu smo imeli čarobno burko: »Repoštev« in izvrstno burko iz vojaškega življenja: »Kakršen gospod, tak sluga« Med odmori nas je kratkočasil društveni orkester, ter nam podal par lepih komadov. Mladi, agilni in požrtvovalni igralci so nam prav dobro pokazali, kaj da znajo. Oder je dobro opremljen v vsakem oziru. Zlasti gozdne kulise so prav okusno napravljene. Tudi razsvetljava je bila dobra. Veliko zanimanje med občinstvom za prve predstave je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Prav razveseljivo smo sprejeli novico, da se je tudi v Trzinu pričelo novo življenje z ustanovitvijo tega nad vse potrebnega društva. Širi se tudi govorica, da namerava društvo že drugo leto postaviti svoj lastni dom. Za to misel vlada med občani veliko zanimanje. Pozdravljamo to misel, ki bo z dobro voljo in energijo gotovo kmalu uresničena. Le tako naprej!

— **Iz Šiške.** (Akademska prireditev v Šiški.) V soboto 28. febr. t. l. smo priredili šišenski napredni akademiki v hotelu Bellevue svoj I. družabni večer s plesom. Prireditev je sijajno uspela, za kar se je predvsem zahvaliti častnemu damskemu komiteju, ter gg. sodelujočil umetnikom, ki so vsi pokazali izredno naklonjenost, zanimanje in požrtvovalnost. Obitelji in posamniki so se odzvali vabilu v tako ogromnem številu, da je nedostajalo prostora. Ves večer in vso noč je vladala velika živahnost in neprisiljena družabnost. Izražamo zahvalo vsem tistim, ki so pripomogli, da je večer i moralno i materijalno tako lepo uspel. Čisti dobiček je namenjen klubu šišenskih naprednih akademikov, ki se v kratkem ustanovi.

— **Iz Ribnice na Pohorju.** Zadnje volitve v narodno skupščino našim klerikalcem ne dajo miru, vedno se še zaletavajo v kandidata Narodnega bloka g. Antona Podlesnika v svojem klepetavem glasilu »Slovenski gospodar«. Silno se jezijo ošabni župnik Fišer in njegovi podrepniki, da se je drznil g. Podlesnik sprejeti kandidaturo in s tem pomagati do častne zmage dr. Pivku. Za klerikalno stranko v Ribnici so največja privlačna sila debele smreke in hojke iz župnijskega lesa in pa župnikova klet. Župnik Fišer prodaja prav po bratovsko drevesa, katera farška žaga ne more porezati, seveda samo svojim zvestim pristašem, v prvi vrsti Antonu Skočirju p. d. Kogelnik, ki je za to tudi zvesto čepel pri volitvah za prvo škrinjico. Župnik in kaplan sta na dan volitve skrbno pazila po Ribnici, da bi se njima ne izneverila kakšna ovčica, župnikovi duhoviti mladeniči pa so pred občinsko hišo šepetali volilcem »Le ploh kar volit« (le Narodni blok ne voliti). Kljub najogabnejši klerikalni gonji je tudi v Ribnici Narodni blok dosegel lepo število glasov in smo od zadnjih volitev napredne glasove podvojili.

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ", ker 1 par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ"

traja tako dolgo kakor 4 pari drugih. Kupite 1 par in prepričajte se! 39 L.

Dečji dom kraljice Marije.

(Občni zbor.)

V ponedeljek ob 17. je bil v prostorih »Zavoda za socijalno higijensko zaščito dece« občni zbor »Društva Dečji in materinski dom kraljice Marije«. Predsednica ga. Franja dr. Tavčarjeva je pozdravila vse navzoče, med drugimi tudi šefa zdravstvenega odseka dr. Katičiča ter načelnika zavoda dr. Ambrožiča. Na kratko je nato omenila lepa socijalna in humanitarna dela društva v preteklem letu ter izrekla vsem svojo iskreno zahvalo. Glavno tajniško poročilo je podal dr. Krejči. Iz poročila je razvidno, da je bilo delovanje društva zelo uspešno ter je med drugim omenili razstavo za časa velesejma in poset kraljice Marije, ki se je pohvalno izrazila o delovanju »doma«. Na programu ima društvo prireditev koncerta dne 6. aprila, pri katerem bodo sodelovali različni umetniki. Blagajniško poročilo izkazuje 55.019 Din dohodkov in 31 tisoč 277 Din izdatkov. Društvena aktiva znašajo 529.543 Din. Gospodarsko poročilo je podala ga. Ivanka Leskovec. Revizorji so našli knjige v popolnem redu, na kar je občni zbor izrekel odboru zaupnico.

Dr. Ambrožič je za tem poročal o delovanju zavoda ter o njegovih ciljih tj. socijalno higijensko zaščito dece. Lansko leto je bilo v »Domu kraljice Marije« sprejetih 99 dojenčkov, od teh 26 zakonskih in 73 nezakonskih. Med letom je bilo odpuščenih 51 dojenčkov. Uspešno je delovala tudi teoretična in praktična šola za gojenke, v kateri se je poučevalo o otroškem zdravstvu in o otroški higijeni. Pouk na šoli traja 1 leto. Lansko leto je zavod obiskovalo 17 gojenk. Poliklinika za bolno deco je imela 4863 sprejemov, posvetovalnica za matere je izvršila 877 ordinacij. K sklepu je dr. Ambrožič predlagal, da se uvede akcija za realizacijo »Selskega doma za dojenčke«. — Otroke se bo namreč po odpustu iz zavoda odposlalo na kmete, kjer bodo lahko dobivali dobro kmečko hrano, vživali potrebno vzgojo, vendar pa bodo stalno nadzorovani od zavoda. Načrt predloga dr. Ambrožiča je bil odobren in se v kratkem prične s tozadevno akcijo. Nato so se vršile volitve in je bil soglasno izvoljen stari odbor. Občni zbor je dr. Ambrožiču izrekel za njegovo nesebično delovanje v prospeh društva iskreno zahvalo.

Potovanje v Ameriko izven kvote.

Zadnji čas se množe slučaji, da se naši ljudje, prihajajoči kot nedoseljenci, po opravkih ali na obisk v Zedinjene države, zadržujejo na Ellis Islandu. Ameriške naseljeniške oblasti postopajo v tem oziru zelo strogo, ker hočejo preprečiti prihod doseljencev pod pretvezo poslovnega ali turističnega obiska, pa če se oseba, ki jim je sumljiva ne deportira, se od nje navadno zahteva bond kot garancija, da bo po poteku začasnega bivanja — navadno se dovoljuje šest mesecev — zapustila Zedinjene države. Višina zahtevanega bonda za posamno osebo navadno znaša 500 dolarjev.

Človek, ki potuje v Zedinjene Države kot nedoseljenec, mora biti vedno pripravljen na to. Ameriške oblasti se ne zadovoljujejo s potnikovo izjavo, da prihaja le začasno, ampak zahtevajo dokaze verjetnosti. Nekoliko takih slučajev se je končalo s tragično deportacijo.

En vzgled Neki človek je prišel iz Bosne z dekretom neke prosvetne organizacije, da je upravičen nabirati dobrovoljne prispevke za to organizacijo. Njegov potni list je bil v redu, enako tudi njegov vizum in drugi dokumenti, ministrstvo socijalne politike mu je izdalo odobritev z dodatkom, da potuje na svoj riziko. »Board of Special Inquiry« na Ellis Islandu mu ni verjel, da je prišel le za nekoliko mesecev, ampak je mislil, da se namerava stalno naseliti v Zedi njenih državah. Dotičnik ni imel povratne karte, tudi denarja, da bi si jo kupil, ni imel Celo za življenje je imel malo. Od nekega prijatelja v Ameriki je dobil »Affidavit«, da ga bi v slučaju potrebe podprl, da ne pade na breme javne dobrodelnosti. To je toliko pomagalo, da ni bil deportiran kod »public Charge«. Toda oblast na Ellis Islandu vendar ni verjela, da se bo vrnil čez nekoliko mesecev, in je ukazala deportacijo. Njegov ugovor je šel na »Department of Labor« v Washingtonu. Posredovanje izseljeniškega poslanca in poslanstva je imelo ta rezultat, da mu je Department of Labor (Ministrstvo dela) dovolilo šestmesečno bivanje pod pogojem, da položi bond za 500 dolarjev. Njegov prijatelj ni mogel storiti tega zanj, drugega človeka, ki bi to storil, ni bilo mogoče najti, in sledila je deportacija s vsemi tragičnimi pritiklinami.

Potniki, ki hočejo obiskati Zedinjene države na kratek čas, iz kakršnega koli razloga, morajo imeti te težave v mislih. Ni dovolj imeti potni list in ameriški vizum. Potnik, ki misli, da je ameriški vizum absolutna garancija za njihov pripust v Zedinjene države, se motijo. Doseljeniške oblasti v Ameriki rešujejo vsa taka vprašanja samostojno, in vsak potnik mora biti pripravljen da se bodo od njega zahtevali dokazi verjetnosti in — skoraj — tudi bond. Če se to pušča iz vida, je potovanje v Ameriko zelo riskirano.

Sport.

Paavo Nurmi, najboljši tekač sveta.

II.

Pretekli teden smo poročali o karijeri najslavnejšega tekača vseh časov in sveta, Paava Nurmija (Glej 47. štev. Slov. Naroda). Danes nadaljujemo s podrobnostmi v Nurmijevem življenju in njegovih doživljajih. Nikoli v svojem življenju Nurmi ne bo pozabil dneva, ko je trepetajoč stal na startu za juniorsko prvenstvo na 2000 m v Helsingforsu leta 1914. Bil je takrat 17 let star ter se še ni popreje udeležil nikakega večjega mitinga. Na lokalnih nedeljskih mitingih je vedel kakšnega nasprotnika ima pred seboj in kolike sile mora uporabiti, da jih premaga. Ni pa tega vedel v Helsingforsu, kjer je bil zbran cvet juniorskih atletov celega naroda. Vsako mesto, vsako okrožje dežele, je vporabilo zadnje mesece za preizkušnjo kandidatov. V Abo so prihajale vesti o nenavadnih uspehih različnih mladeničev. Paavo ni poznal nobenega izmed njih, edina točka, na katero se je opiral, so bili javljeni rekordi, od katerih pa so bili mnogi pretirani.

Tudi si ni bil na jasnem glede teka, za katerega se je imel javiti. On je hotel teči 1500 m, dočim je lahkoatletski odbor v Abi zahteval, da teče 3000 m. Kdor je takrat videl Paava, ne bi verjel, da je to isti Nurmi, ki je kasneje, postavljajoč rekord za rekordom, ostal tudi napram navdušenim ovacijam Amerikancev popolnoma hladen. Njegova razburjenost je bila mrzlična, njegov obraz je žarel. Smehljal se je nervozno ter z vsakomur govoril samo o prihajajočem teku. Čas do starta se mu je zdel brezkončen. Njegova edina želja je bila: zmagati in zato je bil odločen, porabiti vse svoje sile. Zanimal se je pred vsem za uspehe svojih tekmecev in zaznal je, da so najboljši rabili 10 minut in še manj. Moral je progo torej še hitreje proteči.

Opazoval je skupino atletov, zbranih na startu in posvečal pred vsem pozornost zastopnikom Helsingforsa, ki so veljali kot favoriti. Nato je preračunal njih taktiko. Gotovo so hoteli nasprotnika že v prvih tisočih yardov izčrpati, ali pa se zadovoljiti s tempom ter svoje moči prihraniti za končni špurt. Sklenil je, da vzdrži dober tempo in da tekmecev ne mara motiti v načrtih.

Takoj s starta je bil Nurmi v ospredju in vzbujal je pozornost s svojimi dolgimi koraki. Paavo je vodil 700 in 800 m, ko ga je skušal eden izmed obeh Helsingforžanov prehiteti. To je mnogo tekačev zapeljalo, da so tempo poostrili. Paavo pa ni izgubil hladnokrvnosti. Cilj je bil še daleč in tako mu je bila dana možnost svoje nasprotnike pred seboj študirati. Tudi drugi so ga prekosili, a ne mnogi, kajti tempo je bil oster. Študiral je torej nasprotnike in ugibal koliko časa še vzdrže tak tempo, ali če bodo v končnem špurtu imeli tolike energije, da ga prehite. Odločil se je, da po 2000 m poostri tempo. Povečal je svoj korak, prehitel enega za drugim, dokler ni bil zopet na vodstvu. Njegove sile niso trpele in dasiravno je cilj prihajal bližje, ni zmanjšal tempa. Sprva je čul za seboj sopenje tekmecev, ki so se trudili, da ostanejo vštric njega, 400 m pred ciljem pa ni čul nikakega sopenja več za seboj in ko je pričel s špurtom, so bili že vsi nasprotniki daleč zadej. Paavo Nurmi je izvojeval svojo prvo pomembno zmago in dosegel nov juniorski rekord v 9:40. (Dalje prih.)

* * *

— **Gradjanski nastopi v nedeljo proti Primorju v Ljubljani** v sledeči postavi: Mihelčič, Ferderber, Vragovič, Polić, Hitrec, Rupec, Remec, Babić, Götz, Mantler, Pavlković, Kersting, Ivančić, Potocky. Tako poročajo zagrebški listi.

— **Urugvay v Evropi. Ekspedicije National Cluba**, prvaka Urugvaya, so se udeležili sledeči igralci, ki so bili tudi na pariški olimpijadi: Andrade, Mazzali, Zibechi, Scarone, Portone, Romano, Arispe in Urdinaran.

— **Novi rekordi Nurmija in Ritola.** Pri zadnjem meetingu v Madison Square Garden v Newyorku je Nurmi pretekel dve angleški milji v 9 : 14.2, dočim je Ritola znižal Wurmijev rekord na 5000 m od [illegible] na 14 : 26.2.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 5. marca 1925.

Več pozornosti gospodarskim vprašanjem!

Od odličnega našega somišljenika smo dobili te-le uvaževanja vredne misli:

Umevno je, da se je pred volitvami pečalo s politiko mlado in staro. Da naše časnikarstvo v tem pogledu ni moglo in ni smelo zaostajati, je tudi jasno. Po zaključenih volitvah pa se mora stvar spremeniti! Na vrsto morajo priti gospodarska vprašanja; teh se moramo vendar enkrat resno lotiti; z vsemi se moramo seznaniti, delati moramo na to, da jih po važnosti in nujnosti čim preje rešimo!

Za izenačenje davkov je bila sklicana posebna komisija v Beograd. Ta se posvetuje in sklepa pri zaprtih vratih! Posebna komisija sestavlja baje v ministrstvu novi stanovanjski zakon! Prva, kakor druga obstoji menda iz samih uradnikov. Izdelki takih komisij so nad dobro znani iz vse dobe po prevratu! Gorostasne naredbe in zakoni so se skovali in objavili! O marsikaterem se smelo trdi, da je bilo škoda za tisk in papir! Pa ne moremo se dokopati v tem oziru do nobene spremembe!

Saj tudi v češkoslovaški republiki, v avstrijsik republiki ustvarjajo zakone in naredbe, spreminjajo stare. Tu se nikjer ne dela tajno. Že načrti se objavijo; prilika se daje teoretikom in praktikom, da se seznanijo z vladnimi načrti, da jih kritizirajo, da predlagajo spremembe, dodatke, izločitve! Koliko se je v imenovanih dveh republikah razpravljalo glede nameravanih sprememb stanovanjskega zakona, poravnalnega postopanja izven konkurza! Vsi univerzitetni profesorji, vsi sodniki, vsi trgovski gremiji, trgovske zbornice, trgovci in industrijalci so imeli priliko in časa dovolj, da so povedali svoje mnenje glede objavljenih zakonskih načrtov! Zakaj se istotako ne postopa pri nas?

Mi imamo v Beogradu dosti premalo takih uradnikov, ki bi nas mogli zastopati v takih komisijah! Potrebno pa je tako zastopstvo in mi ga moramo z vso odločnostjo terjati, ker smo imeli pred prevratom, vsak v svoji polovici propale monarhije posebne zakone, ker so nam ti zakoni po prevratu do danes ostali in se dajo težko zamenjati z drugimi boljšimi!

Odzdaj se mora politika umakniti na drugo mesto, na prvo mesto mora stopiti gospodarsko vprašanje, ker je od dobre ureditve tega odvisen napredek naše države!

* * *

— **Slavnostna akademija v proslavo 75letnice** prezidenta Čehoslovaške republike dr. Masaryka bo v soboto 7. t. m. ob 20. v veliki dvorani »Kazine«. Slavnost se vrši pod pokroviteljstvom velikega župana g. dr. Vilka Baltiča in čehoslovaškega generalnega konzula g. dr. Otakarja Beneša. Vse narodne kroge pozivamo, da se v čim največjem številu udeleže te slavnosti, ki bodi manifestacija jugoslovensko-češkoslovaškega bratstva in vzajemnosti, obenem pa tudi glasna priča, kako visoko ceni prestolica slovenskega dela našega naroda bela Ljubljana delo in zasluge poglavarja bratske države Masaryka za zajedniško osvobojenje izpod tujega jarma. Naj ne bo nikogar med nami, ki misli narodno in ki je prožet s slovanskimi čustvi, da bi se ne udeležil te proslave, te manifestacije.

— **Na proslavo akad. društva »Triglava« v Mariboru** se odpelje večina starešin iz Ljubljane v soboto 7. t. m. z opoldanskim brzovlakom. — Tudi posetniki iz drugih krajev si naj urede odhod tako, da se lahko peljejo s tem brzovlakom

— **Stanovanjski zakon.** Ta zakon spada med najbolj občutljive točke socialnih vprašanj. Besedilo zakona je v prvih pripravah. Do sedaj je na besedilo izvajala dosti znaten vpliv organizacija hišnih posestnikov, ki je bila do sedaj močnejša, bolj gibčna in denarno močnejša od organizacije najemnikov. Zanimivo je, da se do sedaj srednji sloji in pridobitni krogi niso za to vprašanje posebno živo zanimali, in vse je kazalo, da bo zakonski projekt izdelan v glavnem le pod vplivom organizacije hišnih posestnikov, ki ima v vseh večjih krajih svoje podružnice in je že par mesecev krepko na delu v raznih oddelkih socialnega ministrstva. V zadnjih tednih pa se je prebudila v trgovskih in obrtnih krogih velika bojazen in nezaupanje. Snujejo se obrambne organizacije povsod in utemeljujejo svoje delo s tem, da mora biti besedilo zakona glede odpovedljivosti obratnih prostorov in glede maksima najemnine takšno, da ni preveč srednjih in malih pridobitnih eksistenc uničenih in da vsled popolne prostosti najemnine za trgovske in obrtniške lokale ni preveč udarjen konsument. Prehod v popolno prostost je po mnenju teh prenagel, kot kaže stanovanjska zakonodaja tudi v drugih državah. Nekateri hišni gospodarji so povišali že v februarju najemnino za trgovske lokale preko zlate paritete; niso redke zahteve za obrtniške prostore, ki so stali leta 1914. kron 1500 in sedaj 80 do 120.000, in največji del teh poviškov naj plača konsument. Odpor se poostruje, vsakdo pač brani s svojega vidika interesno stališče. Na obeh straneh so razumeni činitelji, in upamo, da se najde srednja pot, ki pomenja pomoč hišnim gospodarjem, primerno zaščito obratnih prostorov za pridobitne sloje, pred vsem pa zaščito splošnih javnih interesov, ki ne prenesejo preobčutnega podraženja in ekonomskih perturbacij, in neomejena svoboda ni vedno v skladu s splošno koristjo.

— **Nadaljne nezaupnice g. Jelačinu.** Gremij trgovcev za politični okraj Kranj je imel včeraj v sredo sejo in na njej tudi razpravljal o Jelačinovi aferi. Sklenil je soglasno izreči g. Jelačinu nezaupnico ter ga pozvati, naj takoj odloži vsa od trgovskih organizacij mu poverjena mesta. Utemeljitev te nezaupnice je izredno ostra. Na pismo g. Jelačina, v katerem je sporočil, da je pripravljen se pred gremijem zagovarjati, odgovarja resolucija kranjskega gremija ostro in pikro: »Za poslušanje Vaših izjav nimamo časa, ker je čas denar. V naši resoluciji navedena dejstva že govore dovolj jasno, kaj bi morali Vi že zdavna storiti.« — Kakor nam poročajo, pošilja g. Jelačin trgovskim gremijem in posamnim trgovcem pisma, v katerih se sofistično zagovarja in jih roti, naj mu izreko zaupnico. Obenem pošilja tudi dopis, ki nosi štampiljo gremija trgovcev za kamniški okraj in faksimilirani podpis predsednika tega gremija Stergarja. Ali je g. Jelačin funkcijonar tudi tega gremija?

— *OPOZORILO DRUŠTVOM! Uprava »Slovenskega Naroda« opozarja vsa društva, da je treba društvene oglase in notice plačati takoj, ker uprava ne more društvom pošiljati računov za malenkostne zneske petih do desetih dinarjev. — Cenik objavljenim noticam vseh vrst med tekstom je: 1. Društvene prireditve brez vstopnine ali brez zveze z materijalnimi dohodki: do 30 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par. 2. Društvene prireditve z vstopnino ali v zvezi z materijalnimi dohodki do 50 besed vsaka beseda 50 par, od 50 besed naprej vsaka beseda Din 1.—. 3. Nedruštvene prireditve (objave malogospodarskih organizacij, objave zasebnih ali gostilniških koncertov, poslana, izjave, preklici, svarila itd.) do 50 besed vsaka beseda Din 2.—, od 50 besed naprej vsaka beseda dinarjev 5.—. — Najmanjši znesek je Din 30.—. 4. Objave velikogospodarskega, veleindustrijskega bančnega itd. značaja: vsaka beseda Din 5.—. 5. Špecijalne reklamne notice manjšega ali večjega obsega za velikogospodarska podjetja se računajo po špecijalnih dogovorih in tarifih.*

— **Izredni občni zbor hrvatskih novinarjev.** Včeraj, 4. t. m., je bila izredna skupščina zagrebške sekcije Jugoslovenskega novinarskega udruženja. Na njo je prispelo več novinarjev iz Osijeka in Sušaka, ki so sklenili, da izzovejo generalno debato o konfiskacijski praksi političnih oblasti in sodišč. Po rešenih točkah dnevnega reda se je res razvila daljša debata o tisku. Glavno besedo so imeli novinarji s Sušaka, osobito urednik »Sušaškega Novega Lista« Vidas. Debata včeraj ni bila končana in se nadaljuje jutri v petek popoldne, nakar sprejme sekcija primerno resolucijo.

— **Posetnikom triglavanske proslave.** Vsi posetniki triglavanske proslave 50letnice v Mariboru dne 7. marca 1925 naj po možnosti vporabijo sledeča vlaka: iz Zagreba 5.05 zjutraj, iz Ljubljane 5.35 zjutraj, od Zidanega mosta naprej skupna vožnja. Prihod v Maribor 11.45, kjer je na glavnem kolodvoru slavnostni sprejem. V Zagrebu se izdajajo legitimacije za četrtinsko vožnjo v lokalih Jug. akad. društva Triglav, Radnički dol br. 38.

— **Razpisana so mesta poštnih starešin** v Krški vasi (II-2), Ljubnem (II.2), Planini pri Rakeku (II-2) ter v Toplicah pri Novem mestu pa odpravniški mesti v Dobovi (III-1) in Topolšici (III-2). Prošnje je vložiti v 14 dneh pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani.

— **Konkurz Banca Adriatice v Trstu.** Generalni konzul naše kraljevine v Trstu objavlja, da je z odlokom trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu z dne 12. januarja tl. otvorjen konkurz nad imovino delniškega društva »Banca Adriatica« v Trstu. Za komisarja je imenovan Virgilij Fiorentin, sodnik tega sodišča, za upravitelja konkurzne mase pa odvetnik Nikola Benedetti, za njegovega namestnika pa odvetnik Negri, oba v Trstu. Rok za prijave terjatev je do 31. marca tl. Likdvidacijska razprava pri omenjenem sodišču je določena na dneve 1, 2, 7, 9, 11, 14. aprila 1925. in sicer 1 aprila za upnike z začetnimi črkami A, B, C, D, 2. aprila za upnike z inicijalimi E, F, G, H, 7. aprila za upnike s črkami J, K, L. 9. aprila z začetnimi črkami M, N, O. 11. aprila z začetnimi črkami P, R, S, in 11. aprila za upnike z začetnicami T, U, V, Z.

— **Zveza blagajničnih zdravnikov za Slovenijo je imela dne 26. februarja** svoj občni zbor pod predsedstvom dr. Ivana Zajca. Iz predsedstvenega poročila omenjamo: V tekočem društvenem letu je umrl prvi generalni direktor Osrednjega urada za zavarovanje delavcev g. Bukšeg. ZBZ je povodom njegove smrti izrekla sožalje rodbini pokojnika, kakor tudi ravnateljstvu SUZOR-a. V znak sožalja so se navzoči zborovalci dvignili s sedežev, kar se je zabeležilo v zapisniku. Za drugega general. direktorja je bil izvoljen gosp. dr. M. Glazer. ZBZ je novemu generalnemu direktorju poslala čestitke. V preteklem službenem letu se je neprestano delalo na organizaciji zdravniške službe. Temelj službe tvorita »pogodba« in »službeni pravilnik«. O tem se bodo lahko gg. kolegi izjavili ter tekom leta o morebitnih nedostatkih obvestili odbor. Nato so sledila poročila posamnik funkcijonarjev, ki so se vzela soglasno na znanje in je dobil odbor absolutorij za svoje delovanje. Članarina se je določila za tekoče leto na Din 20. Pri volitvah je bil z vzklikom izvoljen dosedanji odbor. Glede predloga dr. Tavčarja, da ZBZ spremeni pravila tako, da bo njeno delovanje mogoče razširiti na vso državo, se sklene, da naj odbor to vprašanje študira in če se bo izkazala ta možnost, naj odbor vse potrebno ukrene, da se osnuje državna Zveza blagajničnih zdravnikov.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** ponovi prihodnjo nedeljo dne 8 t. m. ob pol 4. popoldne ljudsko igro »Brat Martin«. 498

— **Raka.** Gospa Ana Hrastnik, posest. in gostil. na Rakl je darovala mesto venca na grob g. Jožefu Bonu 100 Din tuk. Ciril Metodovi podružnici. Iskrena hvala!

— **Smrt polkovnega tamborja nekdanjega pešpolka 27.** V Gradcu so pokopali včeraj zadnjega polkovnega tamborja bivšega pehotnega pešpolka štev. 27, Antona Dörflerja. Omenjeni polk se je rekrutiral iz gorenještajerskih krajev in je dolga desetletja garniziral v Ljubljani v takozvani belgijski vojašnici. Pokojniku so priredili nekdanji belgijci dostojen pogreb. Pokojnik je bil kot polkovni tambor v Ljubljani zelo znana in popularna oseba. Nosil je dolgo košato brado. Med vojno se je presilil v Gradec, kjer je vžival skromno pokojnino.

— **Društvo zobotehnikov za Slovenijo** naznanja vsem članom, da se vrši redni občni zbor društva 8. marca ob 2. popoldne v Prešernovi sobi pri Novem svetu. Udeležba za vsakega člana obvezna. 494-n

— **Uvedba poletnega časa.** Med Anglijo, Francijo, Belgijo in Holandsko se vrše pogajanja za uvedbo letnega časa, ki je ostal v teh državah v veljavi tudi v povojni dobi. Anglija nekaj ugovarja. Zato pa so ostale tri države sklenile, da ako ne pride te dni do sporazuma z Anglijo, proglasijo noč od 28. na 29. marca za pričetek poletnega časa. Ako pa se doseže z Anglijo dogovor, se prične poletni čas najbrže šele z nočjo prve sobote v mesecu aprilu. Pri nas smo na vojni poletni čas že pozabili.

— **Proljeće na našem Jadranu.** Hotel »Miramare« Crikvenica. Tople i hladne morske kupke. Soba sa celom obskrbom od Din 90.—. 319/n

— **Zatvoritev igralnice v Osijeku.** Na podlagi odredbe ministra za notranja dela je bila včeraj zatvorjena v Osijeku igralnica, ki je bila v italijanskih rokah.

— **Beg glasovitega razbojnika.** Iz cetinjskih zaporov sta pobegnila zloglasna razbojnika Drašković in Štefanović, na čijih glavo je bila razpisana velika nagrada.

— **Obsodba morilca pisateljice Hug-Hellmuth.** Te dni se je vršila na Dunaju razprava proti 18letnemu Rudolfu Hugu, ki je umoril in oropal svojo teto, znano pisateljico in pedagoginjo Hug - Helmuth, o čemur smo svoječasno obširno poročali. Razprava proti morilcu je trajala tri dni. Porotniki so vprašanje glede roparskega umora zanikali, potrdili vprašanje glede zavratnega umora z 9 proti 3 glasovom in tudi dodatno eventualno vprašanje glede tatvine poldrugega milijona kron (avstrijskih) soglasno »da«. Sodišče je mladega morilca obsodilo na 12 let ječe. Kazen je obotoženec mirno sprejel. Pri izhodu iz dvorane je zaklical nekemu mladeniču, bivšemu svojemu tovarišu, ki ga je baje izdal, besedo »šuft«.

— **Bolgarsko letalo pri Pirotu treščilo na tla.** V selu Barije pri Pirotu je treščilo na tla bolgarsko letalo. Pilot in opazovalca sta ostala nepoškodovana ter sta bila takoj prijeta od naših oblastnih organov. Aparat, sistema Kordon S 59, je bil opremljen z brezžičnim brzojavom, revolverjem za signale, fotografičnim aparatom in s strojno puško. Letalo je po zatrdilu bolgarskega poslanika v Beogradu slučajno zašlo na naše ozemlje. Uvedena je obširna preiskava, ker so istočasno, ko je aeroplan prešel na naše ozemlje, prekoračile mejo v južni Srbiji dve ali tri komitske čete.

— **Desetdnevni spanec otroka.** Epidemija influence in spalne bolezni v mostarski okolici še vedno traja. Mnogo oseb je že umrlo, ker seljaki ne znajo bolnikov umetno hraniti. V selu Dobrigošču spi neko dete že deset dni, neka žena pa šest dni.

Iz Ljubljane.

— **Seja zdravstvenega sveta** pri inspektorju ministrstva narodnega zdravja za ljubljansko in mariborsko oblast v Ljubljani se vrši dne 16. marca 1925. ob 8. uri v pisarni inspektorata ministrstva narodnega zdravja za Slovenijo na Ambroževem trgu št. 7/I. Vabila članom se bodo posebej razposlala. Predsednik: Dr. Jenko l. r.

— **Gozdne sadike.** Državna gozdna drevesnica v Ljubljani ima oddati letošnjo spomlad še:« 330.000 komadov 2letnih sadik črnega bora po 100 Din; 6000 3letnih sadik črnega bora po 125 Din; 180.000 2letnih sadik belega bora po 100 Din; 17.000 2letnih akacij po 125 Din; 70.000 2letnih sadik črne jelše po 125 Din za tisoč sadik. 4000 komadov 2letnega kanadskega topola po Din 1.25; 1000 3letnega kanadskega topola po Din 1.50; 380 4letnih sadik domačega oreha z mehko lupino po Din 6 za komad. Naročilo je nasloviti na šumarski referat ljubljanske oblasti v Ljubljani. 499-n

— **Živinski sejmi in promet na Sv. Petra nasipu.** Pišejo nam: Kadar je ob sredah v Ljubljani živinski sejem za konje, se vrše kakor nam poročajo pasantje, po Sv. Petra nasipu uprav divje konjske dirke, pa kar s konji in vozovi — obenem! To traja po navadi dopoldne od pol 8. do 10. popoldne pa od 13. do 15. Pasantje — odrašeni kot otroci — se umikajo uprav preplašeni po vežah in kotih, stražnika pa ni tu nobenega! Čemu neki imamo cestno-policijski red?

— **Odddaja mestnega zemljišča v zakup.** Mestna občina ljubljanska bo oddajala v nedeljo 8. marca 1925 v najem v svrho obdelave svoja zemljišča v Koleziji in na smeteh ob Poti v Rakovo Jelšo v trnovskem predmestju. Zbirališče zakupnikov je v Koleziji ob 8. zjutraj, na smeteh pa ob pol 10. dopoldne. Zakupnino za leto 1925 bo plačati takoj pri oddaji navedenega zemljišča.

— **Predavanje o nogi in njenem obuvalu.** Dne 6. marca t. l. ob 19. uri (ob 7. zvečer) se vršijo na univerzi (v bivšem deželnem dvorcu), soba št. 90, ortopedična predavanja g. dr. Fr. Minařa, primarija ortopedičnega oddelka deželne bolnice, za obiskovalce čevljarskega strokovnega tečaja. Urad za pospeševanje obrti vljudno vabi ostale čevljarje in obrtnike. Gosti dobro došli. Predavanje pojasnujejo skioptične slike.

— **Zatiranje gosenic in drugega škodljivega mrčesa.** Mestni magistrat ljubljanski opozarja posestnike in najemnike zemljišč na tozadevni razglas, ki je nabit po mestu.

— **Smrtna kosa.** Po dolgi, mučni bolezni je včeraj dne 4. t. m. umrla gospa Katinka Dolničarjeva, soproga g. Marije Dolničarja, restavraterja na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Pokojnica je bila ugledna slovenska žena, ki je živela zgolj svoji rodbini. Vsi, ki so jo poznali, so jo visoko cenili. Pokojnica je že dlje časa bolehala, sedaj je smrt napravila konec njenemu trpljenju. Zapušča soproga, štiri hčerka in enega sina. Pogreb bo v petek 6. t. m. ob 16. z glavnega kolodvora na pokopališče k Sv. Križu. Bodi ji ohranjen blag spomin, njena spoštovani rodbini naše sožalje. — Danes ponoči je umrla v Novem Vodmatu ga. Marija Debelak v visoki starosti 83 let. Njen zet je Jožef Linče, tovarniški ravnatelj v Valdagnu. Pogreb bo v soboto ob 15. iz Novega Vodmata št. 78 na pokopališče k Sv. Križu. Blag jim spomin!

— **Družba sv. Cirila in Metoda** obvešča p. n. narodno občinstvo in trgovce, da izda za velikonočne praznike dve vrsti razglednic, katere izidejo že v par dneh. Naročila za iste sprejema Ciril-Metodova pisarna.

— **Mestna zastavljalnica** ima tomesečno dražbo julija 1924 zastavljenih predmetov 12. t. m. ob 3. popoldne 493-n

— **Nadzorovalni svet krojaškega nakupovalnega društva v Ljubljani**, reg. zadruga z omejenim poroštvom v likvidaciji, objavlja, da se vrši občni zbor društva dne 8. marca t. l. ob 2. popoldne v zadružni prodajalni, Gosposka ulica št. 5, z nastopnim dnevnim redom: 1.) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2.) Čitanje revizijskega poročila. 3.) Poročilo načelstva in nadzorstva, ki opravlja posle likvidacijskega odbora. 4.) Izbris zadruge iz zadružnega registra. 5.) O razdelitvi preostalega imetja. 6.. Določitev varovalca knjig in ostalih spisov. 7.) Raznoterosti. Zadružnike vabimo, da se občnega zbora zanesljivo udeleže. — Predsednik Simon Klimanek. 495-n

— **»Ljubljanski Sokol«** naznanja, da je predavanje brata Leo Štuklja preloženo na soboto **dne 14. tm.**; predavanje brata dr. Ljudevit Pivka, pa se vrši v **soboto dne 4. aprila.** — Dan proslave 75 letnice prezidenta Masaryka objavi se v teku prihodnjih dni. Zdravo! — Odbor. 500—n

— **Začetniški tečaji esperantskega jezika** se otvorijo v petek dne 6. marca ob pol 20. uri v šentjakobski šoli. Prijave sprejema Esperantski klub, Kolodvorska ulica 33, vsak dan od 17. do 19. ure. 496-n

— **Prosi se uljudno** dotična oseba, ki je pri včerajšnji predstavi »Mignon« pomotoma vzela pri desni garderobi kukalo, da istega takoj vrne istotam, ker je drag spomin 497-n

— **Gremij trgovcev v Ljubljani** sklicuje za petek dne 6. t. m. ob pol 20. zvečer v gremijalni zborovalnici, palača Ljubljanske kreditne banke, Aleksandrova cesta 2-1. sestanek glede ureditve vprašanja najemnine za poslovne lokale. Vabijo se vsi interesenti, da se sestanka zanesljivo udeleže.

— *Konjski repi in drugo.* Včeraj se je v Ljubljani pojavila nova vrsta tatov, ki se je specijalizirala na konjske repe. Tatovi so izrabili včerajšnji živinski sejem v Ljubljani ter porezali konjem različnih posestnikov repe. Tako so opazili posestniki Fran Hren iz Slivnice, Fran Babič z Laverce in Rudolf Goršič iz Šent Jurja, da so bili njih živinčetom, ki so stali v hlevu Rudolfa Škulja v Florijanski ulici v času od 8. do 11. ure porezani repi. Isto se je primerilo posestnikom Antonu Zvolenku in Jakobu Šebeniku, katerih konji so stali v hlevu Marije Novak na Rimski cesti. Tatovi so obema konjema porezali repe.

— **»Prijazen dolžnik.«** Pod tem naslovom smo poročali pred dnevi o ključavničarju Franu Kosmaču, ki da je svojega upnika Frana Kovača udaril večkrat po glavi, ker ga je terjal za dolg. G. Kosmač nam poroča, da ta vest ne odgovarja resnici, ker je Kovač njega izzval in tudi mu ne dolguje omenjene svote.

Iz Celja.

—c **Mestno gledališče.** V torek, dne 3. marca so gostovali ljubljanski igralci s komedijo »Stričkove sanje«. Gledališče je bilo razprodano, igralo se je prav dobro. — V nedeljo 8. marca se uprizori ob 16. uri »Veronika Deseniška« kot ljudska predstava. — V torek 10. marca ob 20. »Rosmersholm«. Gostovanje članov ljubljanskega Nar. gledališča.

—c **Odstop župana.** V občini Škofjavas pri Celju je odstopil dosedanji župan g. Samec. Vršila se bo v kratkem nova županska volitev.

—c **Statistika umrlih.** V mesecu febr. sta umrli v mestu Celju 2 osebi, v javni bolnici 12 in v invalidskem domu 1 oseba, skupaj 15 oseb.

— **Zlet Sokolske župe v Celju** se vrši letos v Laškem in ne v Žalcu, kot je bilo prvotno javljeno.

—c **Nadaljni razpisani slučaji pred celjsko poroto.** 4. marca Karel Oplotnik, vinoj, 5. marca Karel Kankler, goljufija in Milan Ostame, goljufija; 6. marca Marija Brač, detomor in Leopold Dobravec, umor očeta in sestre.

Iz Maribora.

—m **Smrtna kosa.** V torek je preminula ga. Ana Kočevar, rojena Wanda, zasebnica v Mariboru. N. v m. p.!

—m **Iz državne službe.** Absolvent višje poljedelske šole v Pragi, inž. Fran Lukman, je bil imenovan za učitelja na mariborski kmetijski šoli.

—m **Preselitev stanovanjskega urada.** Stanovanjski urad se je s Koroške ceste preselil v svoje nove prostore na Slomškovem trgu št. 5. Stranke se sprejemajo tam od 8. do 12. ure.

—m **Tat v ženskih krilih.** Stražnik je na cesti aretiral v torek hlapca Matijo K., ki je hodil okoli v ženskih krilih. Ne ve se, ali je mož v tej »uniformi« nameraval kaj nepoštenega ali morda ni nekaj v njegovi glavi v redu.

—m **Prijatelj zlatih ur.** Policiji je uspelo prijeti nevarnega uzmoviča v osebi Maksa Korena iz Ptuja. Mož je ukradel zlato uro nekemu častniku in ključavničarjevi ženi iz Zgornje Polskave zlato damsko uro. Na vesti ima tudi še več drugih pregreh in je bil zato izročen državnemu pravdništvu.

Mučeništvo šole v Kalabriji.

Italijani se ob vsaki priliki in nepriliki postavljajo s svojo kulturo. Kdor ne pozna kulturnih razmer v Italiji, bi sodil, da cvete prosveta po vsi deželi in da ga skoro ni analfabeta med italijanskim ljudstvom. Ali ljudska šola je še dandanašnji v dobri tretjini Italije skrajno zanemarjena. Najhujše je menda v Kalabriji.

Sedaj se oglašajo za potrebo šolskega pouka tudi invalidi. Tako je lani neki invalid z gorečim apelom na javnost dosegel, da se je postavilo za šolo v nekem visokem kraju skromno poslopje. Pomagalo je društvo »Pro coltura« v Turinu. Oglasil se je potem še drugi učitelj-invalid in je tudi dosegel malo šolsko poslopje v Pendedattilo.

Umberto Zanotti-Bianco je napisal brošuro, v kateri razlaga vso kalabrežko šolsko mizerijo. Brošura ima naslov »Il martirio della Scuola in Calabria«. (Mučeništvo šole v Kalabriji.) Preveva jo bolest zaradi sedanjega šolskega stanja v pokrajini in izraža se želja po takojšnjih ukrepih v korist ljudski šoli.

Od 400 občin jih je komaj desetina rešila doslej prvotno vprašanje za šolske zgradbe. Najbolj nesrečne so šole v Reggu, ker so ostale v barakah, postavljenih po potresu 1908. Učitelji in učenci so izpostavljeni vetru in dežju, oprave ni nobene. Ako se je hotel učitelj v nekem kraju vsesti, si je moral sam kupiti stol. V drugi šoli poučuje učitelj abecedo na zidu, po mnogih šolah ni klopi za učence. Učitelj ali učiteljica, ki pride v Kalabrijo, ne dobi navadno stanovanja. Marsikje si mora pomagati tako, da si uredi prenočišče v šolskem prostoru, kateri je mogoče tik svinjaka. V nekem kraju se je nasvetovalo učitelju, da naj se nastani v zakristiji. Tam pokopavajo ljudi še v cerkvi, ker občina še danes nima pokopališča. V pokrajini vlada splošna revščina in resignacija. Zanotti-Bianco nasvetuje, da naj se šolski problem osredotoči nja problem šolske zgradbe.

V brošuri se navaja tudi predlog, ki ga je podal Julien Luchaire v poročilu na Društvo narodov, da, ker Italija ne more sama od sebe izpopolniti svoje šolske službe, bi bilo treba dati ji podporo iz mednarodnih sredstev. Italijanski politični nacijonalizem se seveda ne strinja s tako ponižujočo definicijo italijanske vzgojne nezmožnosti. Italijani hočejo seveda imeti šolo povsodi po volji in po skupnih močeh vsega naroda.

Tri milijarde bi bile potrebne, da bi dobila Italija tekom desetih let popolno šolsko službo. Nad 35.000 šolskih sob je nezadostnih in novih treba 30.000.

Koliko je analfabetov v Italiji, se danes ne ve, ker krožijo v javnosti še vedno številke iz ljudskega štetja 1911. Morda jih je manj, morda še več kot v omenjenem letu?

Ljudska šola je za Italijo še težek problem in gotovo poteče še dolga doba, predno dobijo Italijani svoje redno ljudsko šolstvo.

Darujmo za sokolski Tabor!

Gospodarstvo.

Položaj naše rudarske industrije.

Tudi rudarska industrija preživlja zadnje čase akutno krizo, ki ovira njen normalni razvoj in grozi njenemu obstanku sploh, če država pravočasno ne odstrani vseh motivov in vzrokov tega kritičnega stanja. Rudniška podjetja ne morejo razprodati svojih produktov in zato so prisiljena znižati število zaposlenih delavcev. Tako se širi v državi brezposelnost, ki je vedno znak slabih gospodarskih razmer. Združenje rudarskih podjetnikov kraljevine SHS je imelo z ozirom na to stanje rudarske industrije zadnje čase več sej, na katerih se je razpravljalo o aktualnih problemih, ki interesirajo to važno grano naše industrije.

Prvo vprašanje, ki ima lahko nedogledne posledice za rudarstvo zlasti v Srbiji, se tiče novega načrta zakona o davkih. Po prvotnem načrtu bi morala spadati pod ta zakon v svrho izenačenja zakonodaje tudi rudniška podjetja, tako da bi podjetja v Srbiji obenem plačevala tudi legalne davke po starem rudarskem zakonu. Ker so bila rudniška podjetja v nevarnosti, da bodo z davki preobremenjena in da se reši to življenjsko vprašanje brez sodelovanja zastopnikov rudarstva, so potom svojih strokovnjakov na skupnih sejah razpravljala in izdelala načrt zakona o davkih na rudniška podjetja. Ukrenila so tudi vse potrebno, da ne pride nobena klavzula ne v zakon o dvanajstinah, ne v finančni zakon, temveč da se o tem končno sklepa, ko pride na dnevni red davčni zakon. Ta sklep so izročili zastopniki rudniških podjetij tudi finančnemu ministru, ki je obljubil, da pr tane na zahteve udruženja rudarskih podjetnikov.

Drugo vprašanje se tiče uvoza inozemskega premoga na škodo domačih rudnikov. Že pred meseci je Združenje izdelalo predlog o izjemnih tarifih za uvoz inozemskega in za olajšave pri prevozu domačega premoga. Gospodarski krogi so mnenja, da bo vlada upoštevala te upravičene zahteve naših rudarskih podjetnikov. Četrto važno vprašanje je dobava premoga na račun reparacij. Po mirovnih pogodbah bi morali Madžarska in Bolgarska dobavljati naši državi gotove količine premoga iz rudnikov Pečuh in Pernik. Bolgarija je ponujala naši državi te dni novih 50—60 vagonov premoga dnevno kot nadomestilo za reparacije v gotovini. Udruženje rudarskih podjetnikov je pravočasno posredovalo, da je naša vlada ta predlog odklonila in da bo Bolgarija plačevala dotični delež na reparacijah v gotovini. Če bi naša država pristala na bolgarski predlog glede dobave premoga iz rudnika Pernik, bi prišli domači rudniki v obupno stanje, ker bi imeli izdatno nadprodukcijo ali pa bi morali reducirati število rudarjev.

Četrto vprašanje se tiče zaposlenosti tujih delavcev v naših rudarskih podjetjih. V tem slučaju stoji udruženje na stališču, da spadaja taka vprašanja v kompetenco ministrstva za socijalno politiko, ki pa se more predhodno posvetovati z generalno rudarsko direkcijo kot najvišjo strokovno instanco. Tudi v tem oziru je imelo posredovanje udruženja uspeh. Ministrstvo za socijalno politiko bo odslej sklepalo o vseh problemih, tičočih se rudarske industrije, sporazumno z generalno direkcijo in udruženjem.

Mednarodni velesejmi v l. 1925

Naše trgovske kroge, zlasti one, ki so v stikih z inozemstvom, bodo gotovo zanimali podatki o letošnjih mednarodnih velesejmih v Evropi. Zato priobčujemo pregled teh važnih gospodarsko - pospeševalnih prireditev.

Jugoslavija: Zagreb, IV. mednarodni vzorčni velesejem od 26. aprila — 4. maja. Ljubljana, V. mednarodni vzorčni velesejem od 29. avgusta — 8. septembra.

Češkoslovaška: Bratislava, V. mednarodni donavski velesejem od 23. avgusta — 2. septembra. Praga, X. mednarodni pomladanski velesejem od 22.—29. marca; XI. mednarodni jesenski velesejem od 6.—13. septembra. Rajhenberg, VI. mednarodni vzorčni velesejem od 15.—21. avgusta.

Avstrija: Dunaj, VIII. mednarodni pomladanski velesejem od 8.—14. marca; XI. mednarodni jesenski velesejem od 6.—12. septembra Gradec, mednarodni vzorčni velesejem od 29. avgusta — 6. septembra. Inomost, mednarodni pomladanski velesejem za trgovino, industrijo in izvoz spomladi in drugi v oktobru

Italija: Florenca, II. mednarodni velesejem za knjige koncem aprila. Milan, VI. mednarodni vzorčni velesejem od 12.—27. aprila. Neapel, V. mednarodni vzorčni velesejem v septembru. Padova, VII. mednarodni vzorčni velesejem od 5.—19. julija.

Nemčija: Bresslau, XVI. mednarodni pomladanski velesejem knjižnih in umetniških izdelkov od 15.—17. marca; XVII. mednarodni jesenski velesejem od 20.—23. avgusta. Frankfurt n./M., XII. splošni mednarodni pomladanski velesejem od 19.—26. aprila; XIII. splošni in tehnični mednarodni jesenski velesejem od 4.—10. oktobra. Köln, III mednarodni pomladanski velesejem od 22.—27. marca; IV. mednarodni jesenski velesejem od 13.—19. septembra. Königsberg, X. nemški vzhodni velesejem od 15.—18. februarja; XI. nemški vzhodni velesejem v avgustu. Lipsko, splošni tehnični mednarodni pomladanski velesejem od 1.—17. marca in jesenski od 30. avgusta do 5. septembra. Mannheim, VI. nemški mednarodni velesejem izumov, novosti in industrije od 1.—7. maja.

Madžarska: Budimpešta, XVI. mednarodni vzorčni velesejem od 18—27. aprila.

Poljska: Lvov, V. mednarodni vzorčni velesejem od 3.—10. maja.

Francija: Bordeaux, IX. mednarodni vzorčni in kolonijalni velesejem od 15—30. junija. Pariz, XVII. vzorčni velesejem od 10.—15. maja. Lyon, XV. mednarodni vzorčni velesejem od 2.—15. marca.

Belgija: Bruselj, VI. mednarodni velesejem od 25. marca — 8. aprila.

Angleška: London, VII. mednarodni velesejem za igrabe in izdelke »Fantasie« od 6.—17. julija; mednarodni velesejem za obutev in usnje od 5.—9. oktobra.

Španska: Valencia, mednarodni vzorčni velesejem od 10—25. maja. (Barcelona, mednarodni vzorčni velesejem od 10.—25. maja 1926).

Švica: Lausanne, mednarodni vzorčni velesejem za kolonijalne in eksotične izdelke od 27. junija — 12. julija.

Rusija: Harkov (Ukrajina), ruski velesejem je bil v januarju. Kijev, kontraktni velesejem je bil februarju. Nižni-Novgorod, vseruski velesejem od 1.—15. oktobra.

Estonska: Revalj, V. mednarodni velesejem od 15.—22. avgusta.

Finska: Helsingfors, VI. mednarodni velesejem od 1.—6. julija.

Litva: Kovno, Litovski mednarodni velesejem od 29. avgusta — 2. septembra.

Latvija (Letonska): Riga, V. med. narodni poljedelsko-industrijski velesejem od 19. julija — 2. avgusta.

Gdansk: III. mednarodni pomladanski velesejem od 5.—8. februarja, IV. mednarodni jesenski velesejem od 20.—23. avgusta.

Luksenburg: Luksenburg, IV. mednarodni vzorčni velesejem koncem avgusta in začetkom septembra.

Vseh velesejmov bo torej letos v Evropi 49. Zanimivo je primerjati Ljubljano z nekaterimi večjimi mesti, kakor Riga, Gdansk, Revalj itd., ki naše prestolice glede velesejmov niso prekosila.

* * *

—g **Izvoz jajec v januarju.** V januarju je izvozila naša država 1269 ton jajec v vrednosti 37.7 milijonov dinarjev. Lani v decembru smo izvozili 849 ton jajec v vrednosti 30.6 mil. Din.

—g **Lesni trg.** Stagnacija na našem lesnem trgu traja dalje. Navzlic izgledom na stabilizacijo dinarja ne moremo kljubovati pri današnjih cenah avstrijski in romunski konkurenci. Produkcijski stroški naraščajo dan za dnem, izvoz je pa tudi čedalje dražji O znižanju cen za enkrat ne more biti govora, ker bi morali lesni trgovci prodajati blago v izgubo. Do večjih kupčij ni prišlo, dasi je povpraševanje po našem lesu živahno. Navzlic temu izvažamo neobdelani mehki les, dasi nas Romunija zelo izpodriva na inozemskih tržiščih. Naš lesni trg ostane brškone še dolgo v teh slabih razmerah, ker se vlada ne briga kdove kako za domačo lesno industrijo. Baje namerava prometno ministrstvo znižati železniške tarife za prevoz lesa za 30%. S tem bi bila kriza začasno odstranjena. Tržišče z drvmi je zelo oslabelo, kjer je bila letošnja zima izredno mila. Cene se drže čvrsto. Tudi inozemska tržišča, zlasti glavni kupci našega lesa niso na boljšem.

—g **Izšel je almanah novosadske borze,** ki sta ga uredila dr. Branko Petrović in dr. Boroni, uradnika iste borze. Almanah prinaša obširne podatke za poslovni svet.

—g **Delegacija čilskega salitra v Beogradu** je izdala knjigo o gojitvi strmih žitaric. Dobiva se od delegacije brezplačno, Beograd, Poenkarejeva ulica 35.

—g **Iz šole v življenje** se imenuje knjiga, ki jo je napisal Krsta Jonić. Knjiga je posvečena kmetijski mladini in prinaša koristne članke iz poljedelstva.

—g **Glavna skupščina Narodne banke** se letos vrši v nedeljo dne 8. marca v Beogradu.

—g **Institut za industrijsko propagando na Češkem.** Glasom poročila našega generalnega konzula v Pragi priredi tamošnji institut za industrijo propagando tekom marca posebno razstavo industrijske propagande. Institut je pozval tudi naše industrijce, da sodelujejo na razstavi.

—g **Revue economique et financiere de Belgrade** prinaša v prvi letošnji številki sledečo vsebino: Panič, Solun in Reka. Ivčić, Agrarna vprašanja v Jugoslaviji, Popović, Elektrokemična industrija v Jugoslaviji, Popović, Perspektive industrije jute. Sledé članki o brezžičnem brzojavu, o krompirju, o zunanji trgovini, razpredelnice državnih dohodkov in izdatkov, obširen članek o lanskih naših državnih in zasebnih financah ter gospodarskem razvoju. Revija, ki jo vodi dr. Mišič, objavlja na kraju kratke politične in finančne vesti. Revija se naroča v Beogradu v Kolarčevi ulici. Članki so pisani v francoščini in angleščini.

—g **56. poročilo Hmelj. društva za Slovenijo:** Žatec, ČSR. 28. febr. 1925. Tudi zadnji teden februarja je trajalo povpraševanje po hmelju. Pri sicer mirnem prometu je bilo dnevno prodanih 10 do 20 bal po 3950—4050 Kč za 50 kg. Cene so postale bolj stanovitne in se danes plačuje za Ia. 4000—4100 Kč za 50 kg, IIa. 3950—4000, IIIa 3900—3950. Pri mirnem prometu sta razpoloženje in cene zelo čvrste. Pri malem povpraševanju je tudi ponudba mala. Kmetski producenti pričakujejo zboljšanje cen. — Savez hmelj. društev.

—g **Zbornik kraljevine SHS.** Pod tem naslovom izide prve dni aprila prvi zbornik kraljevine SHS za leto 1925, ki bo prinesel informacijske podatke iz vseh polj našega državnega in gospodarskega življenja. Zbornik bo vseboval preglede o financah, industriji ,trgovini, prometu, kmetijstvu, bankarstvu. Sledile bodo tudi veljavne carinske, železniške, brodarske in poštne tarife. Podatki se vzamejo iz najnovejšega časa, preglede napišejo priznani strokovnjaki. Istočasno s tem izdanjem izide v Londonu v založbi znanega lista »Near East« francosko in angleško izdanje. Na ta način postane zbornik koristna priročna knjiga ne samo za notranjost naše države, temveč tudi za inozemstvo. Zbornik bo prikladen tudi za tiste, ki hočejo oglaševati ter iščejo interesente v tujem svetu. Glede informacij se je treba obrniti na šefa izvestiteljskega oddelka v finančnem ministrstvu, Stošoviča, Kneginje Ljubice ulica 15.

—g **Tečaj za gospodarske vajence.** Gospodarske vajence sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra tl. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1925. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci in sicer, ako izpolnijo ostale pogoje, na prosta mesta. — Lastnoročno, na celo polo pisane, s 25 Din kolkovane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom o nravnosti, je poslati do 20. marca 1925. ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

To in ono.

Lordov nečak navaden delavec.

Sedemnajstletni Joseph Bailey, nečak Lorda Glanuska, ni imel uspeha pri izpitih v kolegiju, zato je pobegnil. Ni bil slab gojenec, ali pri izpraševanju ni hotelo iti gladko, kakor je mislil, imel je »smolo« in »padel« je pri skušnji. To ga je razgrelo in odšel je med londonsko vrvenje in drvenje iskat si eksistenco.

Le malo šterlingov je imel v žepu. Iz Londona je krenil v Manchester, da bi dobil tam kako delo. Pa se mu ni posrečilo. Kljub temu je ostal trdno pri svojem sklepu, da se ne vrne domov. Rad bi se bil naučil voziti avtomobil, da bi dobil službo šoferja. Potem je poizkusil priti na neko veliko transatlantsko ladjo, pa mu tudi ni uspelo. Iskali so namreč godbenika, ali deček je znal samo plesne komade, zato ga na ladjo niso mogli vzeti. Hodil je okoli zbegan, ali ostal je še nadalje trden pri sklepu, da ne gre domov, ker je »padel« pri izpitih.

Slednjič, ko ni imel več bora v žepu, je stopil v neko tovarno pri Liverpoolu, kjer so ga vzeli kot navadnega delavca. Ves zadovoljen je opravljal svoj posel z vso pridnostjo. Seznanil se je z raznimi delavci, ki so prijazno ž njim občevali in mu pomagali. Neki stari delavec mu je dal še celo denarja, da si je kupil cigarete. Deček je zaslužil na teden dva šterlinga in pol. Kar zadivljen je bil v lepo slogu, ki vlada med delavstvom, živel je lepo prijateljsko ž njimi in varčeval z denarjem.

Imel je namen, da ostane med delavci in si bo z delom služil kruh — tu pa ga je zasledila po nalogu staršev policija, ki ga je pripeljala domov. Jokal je, ko je zapuščal delavce, doma pa je izjavil, da se je v kratki dobi, ko je bil delavec, naučil ceniti vrednost denarja in veljavnost dela.

PERI S »SAMOBELIN« AVTOMATOM!

Človek in živali.

So ljudje, ki ljubijo živali bolj nego človeka, dasi morebiti ne žive v moralno pokvarjeni in okuženi družbi. Ali to še ni najslabša vrsta ljudi, ker ima človeška družba tudi take člane, ki sovražijo človeka in žival. Oni ljudje, ki dajejo simpatijam do živali prednost pred prijateljstvom in ljubeznijo do človeka, so običajno sebični čudaki in mizantropi, ki včasih rajši prenašajo, da jih tiranizirajo živali, kakor pa da bi se zanimali za potrebe svoje najbližje okolice. Tako obožujejo stare dame svoje pstičke, mačke in kanarčke, dočim jim je deca v rodbini deveta briga. Še bolj žalostno je, če kdo v popolni zavesti in s prepričanjem izjavi, da je žival boljša nego človek. Sicer je to v mnogih slučajih res, vendar pa bi ljudje ne smeli tako govoriti, ker je v taki trditvi dokaz, da je bil dan človeku razum samo v zlo. Drugače pa je ljubezen človeka do živali najlepši in najčistejši pojav njegove duše, seveda če je ta duša dovzetna tudi za vse človeško. Ta ljubezen brez perverznosti in pretiravanja, brez podcenjevanja človeških interesov, je sila in moralna opora vseh naravoslovcev, strokovnjakov in raziskovalcev prirode, ki so nam odkrili marsikaj čudovitega in poučnega iz živalskega življenja. Zlasti v novejših časih predočuje prirodoslovje živalstvo kot plemenita in razumna bitja. Navzlic vsemu prizadevanju ljubiteljev narave pa vemo o živalih zelo malo in tu se nam odpira še široko polje spoznavanja. Dolga je pot od nagačene do žive živali, ki stoji v življenju v isti vrsti s človekom in je bila obenem z njim ustvarjena.

Toda če se človek preveč poglobi v eno panogo znanosti, če vidi v svojih študijah začetek in konec vsega nehanja, izgubi smisel za vse drugo. To velja zlasti za nemške učenjake, ki postanejo sčasoma ozkosrčni diakocepci. V mislih imamo sicer zaslužnega strokovnjaka Th. Zella, ki je napisal poleg številnih razprav o zanimivostih iz živalskega življenja tudi knjigo o živalih kot učiteljih človeka. Živali imajo svoj razum in so ustvarjene za življenje na zemlji v zraku in v vodi. Ni torej čudno, če vidi nemški učenjak v teh živalskih lastnostih nekaj, kar človeku nedostaja. Vendar pa ne smemo v tem slučaju pretiravati. Če znajo živali plavati v vodi še ni treba s tem dokazovati, da se je naučil človeka plavati od njih. Ali nemški strokovnjak dokazuje to z vso trdovratnostjo in doslednostjo. Živali so mu učitelji človeka ne le glede vremenskih napovedi (da ne govorimo o potresu, epedemijah in drugih katastrofah) nego poučujejo človeka tudi v lovu, v vojni in ribarstvu, v letanju po zraku, v graditvi cest in mest, v ustanavljanju držav in celo v verstvu. Tako se pav našopiri in skloni glavo pred vzhajajočim solncem in ta kult solnca je prevzel človek po mnenju Zella od pava. Velike opice se naslanjajo oprijemljejo veje in v tem naj vidimo začetek človeške tehtnice. Od opic se je človek baje naučil jesti nekatere vrste sadja in drugih plodov, od njih so podedovali črnci svoj originalni brzojav itd.

Še marsikaj je človek po mnenju nemškega naravoslovca podedoval od živali. Brez živali bi bil človek nesposoben za boj s prirodnimi silami, bil bi brez moči, da je videl vse to, kar zna zdaj, pri živalih in da se je naučil od njih, kako je treba živeti. A ne samo to. Človek se lahko še marsičesa nauči od živali. Mnogo je v življenju takega, kar dela človek slabo, dočim vidimo pri živalih ista opravila popolnejša. Mnogo čudovitega lahko vidimo tam, kjer živali skrbe za svoj rod, za varnost in blagostanje. Ali čemu naj bi bile živali v tem učiteljice človeka? Avtor je v svoji pretirani ljubezni do živali pozabil na človeka. Smatra ga za neko nenaravno in nerodno bitje. Ali ni mogel videti del te ljubljene živali tudi v človeku? Saj je tudi človek žival, sesalec z zobmi in nohti, ki hodi v tolpah po cestah in živi po votlinah. Saj vidimo pri ljudeh isti smisel za korist, za lov in vojno, kakor pri živalih. Lahko torej domnevamo, da je prinesla ta žival na svet mnogo onih lastnosti, ki so bile dane živalim. Če bi bilo res tako, kakor misli nemški naravoslovec, bi igral človek v stvarstvu takoj spočetka zelo klavrno vlogo. Bil je izročen na milost in nemilost prirodnim silam in kdo ve, če bi ne bil v borbi za obstanek podlegel tako, kakor so podlegle mnoge živali.

Belgiska kraljica s kratkimi lasmi.

Francoski listi se pečajo v dolgih sestavkih z zanimivim dogodkom v Belgiji: kraljica Elizabeta nosi kratke lase.

Dolgo časa je razmišljala sama s seboj, ali naj si da odstriči svoje lase ali ne. Slednjič je napravila sklep, da se podvrže modi, katera prevladuje posebno v višjih ameriških damskih krogih. Stopila je pred svoje dvorne dame in jim povedala, da bo imela odslej kratke lase. Dvorne dame so bile presenečene, nervozne so postale in niso vedele, kaj naj odgovore kraljici. Ko so konnčo prišle k sebi, so imele dolgo zborovanje, ki je bilo jako burno, ker so temeljito razpravljale o tem, kaj naj rečejo kraljici glede na njen naznanjeni sklep, da si pusti odrezati svoje dolge, lepe lase. Prišle so do zaključka, da morajo poskusiti vse, da odvrnejo kraljico od njene namere. Lepo ponižno so se ji približale in ji pričele nasvetovati, da naj nikar ne odvzame svoji glavi lasnega krasu. Živahno so argumentirale in brusile svoje jezičke, protestirale so in naglašale, da ni nobene kraljice s kratkimi lasmi, zato je tudi Belgija ne sme imeti. Vse jadikovanje in vse prošnje niso nič pomagale. Kraljica se je nekoliko razjezila in razžalila dame z besedami: Mislim, gospe da imate bolj dolge lase kakor so vaše ideje. Nevoljne so odšle. Drugi dan se je prikazala kraljica Elizabeta s kratkimi lasmi.

Gotovo je, da so dolge kite lepih las ženska krasota, katero opevajo pesniki in ki je ovekovečena tudi v kiparstvu. Ženske pa se dandanašnji emancipirajo in razni poklici ne dovoljujejo časa za prevezavanje kit in potrebno gojenje las S kratkimi lasmi je ženska hitro napravljena in teče za svojim vsakdanjim delom. Kraljica ima najbrže že časa dovolj, da bi ji uredili vsak dan njene lepe lase, toda prav komodno to ni. Komodnost veleva ženski kratke lase, kakor si je prilastila kratko krilo za komodno hojo. Obraz lep in noga čedna, lasje se dandanašnji pozabljajo, prihajali so v poštev bolj pri prejšnjih modah z dolgimi krili in zaprtimi vratovi.

Sicer pa tudi to treba premisliti, da je ženskin z lepimi lasmi in dolgimi kitami presneto malo in takoj je marsikaka morda čednejša s kratkimi lasmi kakor pa z mičkano kitico. Morda je tudi pomanjkljivost lasne lepote pomagala ženski ob misli, da je začela kazati vedno višje svoje noge.

Filmski svet.

Priljubljeni filmski junaki.

Senzacij željna ameriška filmska publika se ne navdušuje toliko za historične, ljubavne in romantične filme, kakor za pustolovske in kriminalne. Ljubljenci široke mase, ki posečа kino, so predvsem prerijski junaki in filmi, posneti na divjem zapadu, zaznamujejo običajno rekordni obisk. Pet junakov, z divjega zapada je, ki so vsakemu Amerikancu omiljeni. To so predvsem: Tom Mix, Art Acord, Harry Carey, Willians Wirdt in Buck Jones. Karijero Tom Mixa smo že pred kratkim opisali, danes pa moramo na kratko očrtati življenso kopot Harry Careya in Buck Jonesa. Prvi, ki je deloma znan tudi še v Ljubljani po svojih vratolomnih filmih »Vražji dvoboj« in dr., od ostalih predvsem odraža s svojim smehljajem, ki je prisrčno, dobročutno in to tudi v trenutku, ko se drugi tresejo za Harryjevo življenje. Smeje se dve minuti predno bi moral potovati na oni svet, če mu lopov napoveduje, da je bila njegova zadnja ura, ali če se laso (zanjka, na katerem Harry visi, že privezuje na vejo drevesa. Harry se smeje in spravlja svojega sovražnika iz ravnotežja, kinopubliko pa navdušuje. Tak junak je Harry Carey. Poleg tega je zanimivo, da Harry ni sin divjega zapada, temveč je postal samo iz ljubavi do pustolovščin. Kakor poroča neki ameriški list, je Harry Carey sin newyorškega sodnika. Študiral je z uspehom pravo, obenem pa je bil prijatelj veselih prireditev ter se udeleževal boksa, ponoči pa se je pretepaval z newyorškimi lopovi. Seznanil se je z raznimi koristkami in tako prišel k gledališču. Nekega dne je nastopil na mesto igralca, ki je nenadoma utonil. Harry je svojo vlogo izborno igral, celo boljše, kakor oni poklicni komik. Ostal je pri gledališču in posledice seveda niso izostale- spor z rodbino, revščina in igralsko življenje z nizkimi dohodki. Za mnoge je to življenska nesreča, a Harry je pokazal nenavadno zdravje, moč in talent. Končno je dospel k filmu k družbi Biograph Co., kasneje k tvrdki »Universal«, kjer je napravil karijero. Danes opseduje svojo lastno farmo ter ima več stotisoč ovac.

Njegov tovariš Buck Jones, ki je pri Fox Film Co., je vzrastel v drugem miljeju. On je na čelu teh prerijskih filmskih junakov. Njegova izvajanja so naravnost vratolomna. Kakor Tom Mix in v nasprotju s Harry Careyjem je bil že od svojih mladih let vedno na konju, se podil za živino in pretepal. Rojen je bil v Vincenesu, »mestecu, ki ga je pozabil Bog«, kakor pravijo tam. Bil je kovboj, pil, kadil, jezdil in kockal z drugimi kovboji. Nekaj pa mu je dajalo prednost pred tovariši. Njegove pesti so bile trde, njegov glas je bil močan. Postal je nato zelo priljubljen, kajti v Prerliji ni družabnejšega kakor boksanje in prepevanje po solnčnem zatonu. Kovboji so poslušali ali pa tulili poleg, kadar je Buck pel.

Nekega dne pa je Buck izginil. Pojavil se je pri šestem kavalerijskem polku ter se udeležil bojev na Filipinih, kjer je bil težko ranjen. Nato se je vrnil v domovino in nastopil v cirkusu. Izvajal je razne jahalne trike in metal laso. Ko je stopila Amerika v svetovno vojno, se je prostovoljno prijavil ter se boril kot letalec na francoski fronti. Toda njegova ljubezen do konja ni ugasnila. Če so vojaki za strelskimi jarki z armadnimi konji pokazali vsakovrstne junaške čine, tedaj je Buck prekašal vse svoje tovariše. Nekoč, ko je kazal svojo umetnost na konju, so bili navzoči tudi Lloyd George, belgijska kraljica in William Fox. Ta je takoj spoznal kakšnega tiča ima pred seboj in ga povabil k sebi. Ostalo je seveda jasno. Buck se je vrnil v Ameriko ter nastopil v filmu. Danes je on, kot že omenjeno, eden izmed petih ljubljencev ameriške publike.

Samo tekom marca se prodaja

radi opustive podružnice Oblačilnice na Dunajski cesti št. 29 (hiša Gospodarske zveze)

manufakturno blago po skrajno nizkih cenah. — Ne zamudite prilike!

Ženski kotiček.

POLITIČNO DELOVANJE AMERIŠKE ŽENE.

V Zedinjenih državah se žena v političnem življenju udejstvuje že v jako obsežni meri. V Ameriki ne vprašujejo več, ali je žena sposobna za politično delovanje ali ne, marveč kam privede njena naraščajoča in uspešna udeležba na javnih poslih.

Pri zadnjih volitvah sta bila izvoljena dva ženska guvenerja Mrs. Miriam A. Ferguson v Teksasu in Mrs. Nellie Taylove Ros v Wyomingu. Nadalje uraduje v dražvi Newyork Mrs. Florence Knapp kot državna tajnica, v Ohiu Mrs. Florence Allen kot sodnica na državnem višjem sodišču, dočim so v Coloradu, North Dakoti in Washintonu žene nameščene kot predstojnice javne vzgoje. Tudi v višjih zveznih službah se uveljavlja ženski vpliv. V Washingtonu opravljajo žene številne odgovorne vladne posle in sicer ne samo v otroškem in ženskem uradu delovnega departementa, marveč tudi v justičnem departementu in v diplomatični službi.

Ta naraščajoča sila žene v Ameriki se da razlagati iz dejstva, da so voditelji ženskega gibanja spoznali vrednost organizacije in skupnega delovanja.

V Washingtonu so se vršile pretekli mesec kolektivne razprave devetih vodilnih nacijonalnih ženskih organizacij. Povod je bil nacijonalna konferenca zastopnikov teh organizacij za razgovor o vzrokih kake vojne in o sredstvih v obrambo pred njo. Delegatje so zastopali članstvo dvajsetih milijonov. Konference, ki je trajala sedem dni, so se udeležile vse važne ženske organizacije. Govorili so poleg žensk razni odličnjaki mednarodnega slovesa. Prvi del konference je veljal razgovorom o vojnih vzrokih, drugi pa sredstvom proti vojni.

Sprejet je bil dnevni red, s katerim konferenca priznava ogromne zasluge, katere vrši Društvo narodov za ideale, vladajoče v Zjedinjenih državah. Društvo je edina učinkovita svetovna organizacija, ki dela za uresničenje teh idealov. Ali naša dežela pristopi Društvu ali ne, je vendar konferenca mnenja, da naj se vlada vedno bolj udeležuje delovanja Društva. Zjedinjene države morajo tudi stremiti po uspelu ženskega protokola, ki predstavlja najdalekosežnejši predlog za pobijanje vojne. Temelj za mir pa je intelektualni in duševni problem.

Delegatinje so bile tudi pri predsedniku Coolidge, ki je rekel: Najbližnji korak, ki ga stori Amerika, je njen pristop k mednnarodnemu razsodišču. Dolžnost Zjedinjenih držav je, da se udeležujejo prizadevanj, katera iščejo mir, in se istočasno izogibajo nevarnosti za naddržavno vlado.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Darujmo za sokolski Tabor!

Po svetu.

• **Angleška romarica zblaznela — samomorilka.** 48letna Miss Violet Gibson je prispela v Rim povodom svetega leta. V nekem zavodu v ulici Gregoriana, kjer imajo prostor za premožne romarje, si je Angležinja pognala kroglo iz revolverja v prsi. Iz besed, ki jih je še izrekla, se je dalo presoditi, da jo je privedla do strela verska blaznost.

• **Avtomobilska nesreča pri Londonu.** 23 mrtvih. Iz okolice Londona se je vračala 27. pr. m. večja ženitovanjska družba v veselem razpoloženju v mesto. Velik avto je bil natrpan z ženitovanjskimi gosti. Pri nekem ovinku je šofer zavil premočno, nekaj se je zlomilo in avtomobil je padel v cestni jarek. V tem trenotku je sledila eksplozija v shrambi bencina. 23 oseb je bilo mrtvih in ožganih tako, da jih ni bilo več spoznati.

• **Še ne dvajset let stara ženta obsojena na smrt.** Iz Londona poročajo, da sta bila 17letni Hoffarty in 19letni Cressley obsojena na smrt, ker sta ubila v mesecu januarju s samokresom nekega stražnika, ki ju je zalotil v nekem vrtu baš ko sta hotela krasti. Dečka sta bila v poboljševalnici, pa sta pobegnila. Porota ju je obsodila na smrt. Obsodbo sta sprejela povsem mirno.

• **Samozvani Kristus v Rusiji.** »Rabočaja Gazeta« poroča, da je bil te dni končan v Iževsku senzacijonalni proces proti 64letnemu starčku Batujevu, ki se je izdajal za Kristusa. Batujev je leta 1922. zbiral med lahkovernim ljudstvom prispevke, češ da rabi denar, ker mu v brezverski Rusiji kot Kristusu ni mogoče živeti. Pri tem je nastopal zelo ostro proti ženskam in deci, češ da so Antikristovi potomci. Batujeva so obsodili na pet let ječe.

• **Borba s smrtjo.** V elegantnem nemškem letovišču Baden - Baden so doživeli pasantje te dni strašen prizor. Z okna četrtega nadstropja neke palače je visela mlada devojka, a njena mati jo je obupno držala nazaj ter kričala na cesto, da bi vzbudila pozornost mimoidočih. Pol ure je trajala ta obupna borba na življenje in smrt, dokler niso prispeli gasilci in osvobodili nesrečno, že popolnoma onemoglo mater in njenega bremena. Slučaj je bil ta: 18letna hčerka je ležala težko bolna v hudi vročici. Komaj se je bolničarka odstranila od njene postelje, je devojka skočila preko okna. V naslednjem trenotku bi treščila na pločnik, da je ni v zadnjem hipu vjela njena mati. Med obema je nastala obupna borba, dokler ni bilo materino junaštvo poplačano z uspehom.

• **Dve letali treščili skupaj.** Nad Torontom v Kanadi sta te dni treščili skupaj dve letali. Pri karambolu sta se oba aeroplana razbila, ubita pa sta bila tudi oba pilota. Eden izmed ubitih pilotov je glasoviti letalec Josef Withe, ki je med vojno uničil in zbil na tla 31 nemških letal.

• **Zakonska ljubezen v Rusiji.** Nasilne metode sovjetske vlade so popolnoma spremenile tudi življenske nazore. Zlasti glede razmerja med moškim in ženskim spolom so nastale v Rusiji čisto nove oblike, ki se bistveno razlikujejo od spolnega življenja v zapadni Evropi. Moskovski učenjak dr. Pavel Telegin ugotavlja v svojem članku, da je ljubezen v tem smislu, kakor jo opevajo zapadnoevropski psniki, iz Rusije popolnoma izginila. Mladina, zlasti študenti in delavci so odločno proti »zaljubljenosti«. Ljubezen po njihovem mnenju nima onega pomena, kakor so prvotno mislili. Oba spola se sporazumeta čisto enostavno in naravno, nekako tako, kakor živali. Telegin je opazoval več sto slučajev, pa ni našel niti ene romantične ljubezni. Glede svobodne ljubezni se je ruska mladina po revolucijonarnih eksperimentih razočarala. Sicer pa je svobodna ljubezen odveč, ker je proces zakonske zveze silno enostaven. Poleg tega je vedno mogočna ločitev, tako da je zakon pravzaprav samo še običajna formalnost.

• **Kaj mora vedeti operetna diva.** Neki angleški gledališki ravnatelj je sestavil »Minimalne zahteve«, katere se danes stavi dobri operetni divi. Imeti mora sledeče lastnosti: ljubek obraz, čedno postavo, izrazito osebnost, prikupnost, prijeten glas, biti mora dobra plesalka ter imeti gotovo igralsko nadarjenost. Dalje mora imeti smisel za oder, izvrsten okus za toalete, zmožnost, da se takoj prilagodi okolici, zvedenost na odru, energijo, odločnost, dobro zdravje, mladost, originalnost ter ne sme imeti malomestnih navad. Zato ni čudno, da na angleških odrih ni nobene operetne dive in da se morajo zadovoljiti z igralkami, ki vsaj deloma odgovarjajo stavljenim zahtevam. Poleg tega še navaja ravnatelj, da je taka diva kvečjemu deset let za oder, kasneje pa gre lakho v pokoj...

• **Ljeninov spomenik v Perziji.** Sovjetska vlada je sklenila, da postavi v Teheranu Ljeninu spomenik pred poslopjem sovjetskega poslaništva. Spomenik se izgotovi v Petrogradu in odpošlje v delih v Perzijo. Odkritje spomenika se bo izvršilo poleti.

• **Madoni daruje svečo, potem se obesi.** V Genovi je 50 letna G. Toldo prosila sosedo, da naj nese v cerkev svečo, katero jej izroča in jo prižge pred sliko Madone. Soseda je to storila, ko pa se je vrnila in šla Toldovi povedat, da je izvršila, kakor je naročeno, je našla obešeno v njeni sobi. Vzela si je življenje tisti čas, ko je sveča za njo gorela pred Madono.

• **Trije novi zobje pri 87 letih.** V vasi Temoskeni na Madžarskem živi, kakor poroča Pester Lloyd, 87 letni starec, ki že dolgo časa ni imel več zob ali so mu sedaj zrastli v gorenji čeljusti trije novi zobje. Neki budimpeštanski zobozdravnik pripoveduje nato v listu, da se je že večkrat pripetilo, da je dobil kak človek v starosti 55—70 let nov zob. Baje bi bili to taki zobje, katerim je bil poprej iz enega ali drugega vzroka razvoj preprečen.

• **Numerus clausus za židovske visokošolce na poljskih vseučiliščih** zahtevajo poljski akademiki. Vršil se je te dni v Vilnu splošni kongres poljske visokošolske mladine, ki je sprejela resolucijo, da naj vlada predloži parlamentu zakonski načrt za numerus clausus za židovske dijake.

Ed. Rice Burroughs: 84

„Tarzanov sin“

»Meriema!«

Dekle je urno skočila z drevesa na tla in planila proti Koraku, da ga oprosti težkih vezi. Toda Tantor se je bal za svojega prijatelja in ji ni zaupal. Grozeče je sklonil svojo glavo in svareče zarjul.

»Nazaj, nazaj! Beži, drugače Te ubije!« je klical Korak.

Meriema je obstala.

»Tantor, Tantor!« je zaklicala slonu. »Ali se na mene ne spominjaš več? Jaz sem mala Meriema. Saj si me vendar že nosil na svojem hrbtu.«

Toda sivkasti orjak je samo strašno zarjul in stresel svojo ogromno glavo. Korak ga je skušal umiriti, toda zaman. Nato ga je poskušal pregovoriti, da bi se oddaljil in bi tako Meriema dobila priliko mu prerezati vezi, toda Tantor ni ubogal, ker je vsako človeško bitje smatral za Korakovega sovražnika. Celo uro sta se trudila Meriema in Korak, da bi z zvijačo pregnala Tantora, toda vse je bilo zaman. Slon je bil zelo nezaupljiv in ni odstopil od Koraka niti za korak. Položaj je postajal zelo mučen in oba sta že pričela obupavati nad trdoglavim in trmastim prijateljem, ki je tako vztrajno branil Koraka celo pred njegovimi prijatelji.

Končno pa je Korak prišel na dobro misel.

»Stori, kakor da bi odšla,« je govoril dekletu. »Toda bodi previdna, da Te Tantor ne zapazi, drugače je zopet vse izgubljeno. Potem pa nama sledi. Čez nekaj časa mu zopet zaukažem, naj me položi na tla in najdem kak povod in izgovor, da ga pošljem vstran. Ko odide, skočiš z drevesa na tla in mi prerežeš vrvi. Ali imaš nož?«

»Da, imam!« je odgovorila dekle. »Sedaj se torej oddaljim, morda se nama vendarle posreči ga premotiti. Toda čisto gotovo to ni, kajti Tantor je zelo prebrisan.«

Korak se je nasmehnil, ker je imelo dekle prav.

Meriema se je nekaj časa sukala po drevesu okoli njih, da bi vzbudila Tantorovo pozornost, končno pa se je oddaljila. Slon je stal dolgo časa nepremično in napenjal ušesa. Meriema je izginila in nije bilo več slišati. Toda to mu ni zadoščalo. Vzdignil je svoj rilec in vohal po zraku. Po njej ni bilo več sledu. Šele sedaj je bil prepričan, da je izginila in da ne more več ogrožati njegovega prijatelja. Korak pa mu je zaukazal, naj ga zopet dvigne in nadaljuje svojo pot. Tantor se je nekaj časa premišljal in oklevaljal, potem pa je storil tako, kakor mu je bilo ukazano. Komaj je storil nekaj korakov, že se je čul iz daljave opičji krik.

»Ajaks!« je pomislil Korak. »To je dobro. Ajaksa Tantor dobro pozna in gotovo mu dovoli, da pristopi k meni in mi prereže vrvi.«

Korak je odgovoril z enakim krikom. Med tem pa sta pot nadaljevala. Ne more škoditi, ako ga reši tudi nekdo drugi, kakor Meriema. Končno sta dospela na mal nezaraščen prostor in Korak je po svojem naravnem daru ugotovil, da mora nekje v bližini biti voda. To priliko je hotel porabiti, da se za trenotek znebi Tantorjeve nadležne skrbi. Ukazal je torej Tantorju, naj ga položi zopet na zemljo in naj mu v svojem rilcu prinese nekoliko vode. Položil ga je mirno na mehko travo, z napetimi ušesi pa je skrbno poslušal na vse strani, ako morda ne grozi nova nevarnost.

Ko se je prepričal, da se more brez skrbi oddaljiti, je krenil proti potoku, ki je bil oddaljen kakih dvesto metrov. Korak se je komaj vzdržal smeha ob misli, na kako pretkan način je prevaril tega dobrodušnega in nezaupljivega starega prijatelja, katerega je sicer prav dobro poznal, vendar pa je podcenjeval njegovo bistroumnost. Počasi in s težkim korakom je Tantor zginil v džungli, ki je obkrožala potokove bregove.

Skoraj je njegovo visoko telo zginilo v visoki goščavi. Še enkrat se je ozrl, da ugotovi, če je Korak še na varnem. On je videl Koraka, Korak pa njega ne. Tantor je bil po svoji naravi zelo nezaupljiv in tako se je tudi sedaj še bal povratka one samice iz rodu Tarmanganijev, ki je preje na vsak način hotela napasti njegovega prijatelja.

Zato je na robu džungle nekaj minut postal in ko se je ravno hotel obrniti, da bi stopil k potoku, je zapazil, da njegov sum ni bil brez podlage. Veselil se je sam svoje previdnosti. Tam na nasprotni strani nezarašenega travnika se je prikazala ona iz rodu Tarmangani. Hitro se je spuščala po vejah navzdol, nato pa hitela proti Koraku, ki je brezgibno ležal na zemlji. Tantor je še trenotek počakal. Hotel jo je napasti šele takrat, ko bi bila na sredi travnika, da bi mu ne mogla zbežati na drevo. Njegove male oči so vzplamtele in z rilcem je nemirno mahal semintja. Težko se je vzdrževal, da bi predčasno ne skočil nanjo. Meriema je bila že v neposredni Korakovi bližini. Tu je Tantor v njenih rokah zagledal dolg nož, nato pa je planil iz džungle in strašno rjoveč lomastil proti ubogemu dekletu.

POGLAVJE XXVII.

Tarzan, gospodar džungle.

Korak je kričal na vse grlo, da bi zadržal svojega ogromnega in nerazsodnega varuha in tako Meriemo rešil gotove smrti, toda vse je bilo zaman. Meriema je prestrašena zbežala k drevju, ki je obrokžalo travnik, da bi se rešila, toda Tantor je lomastil proti nji kljub svoji okornosti in nerodnosti z naglico hudournika.

Koruzo za krmo, popolnoma suho, ter pristne pšenične debele otrobe nudi tvrdka
A. & M. ZORMAN, trgovina z moko in žitom, Ljubljana, Stari trg 32.
658

663

✝

Užaloščenim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša draga teta, gospa

Marija Debelak

posestnica

danes ponoči po dolgem trpljenju, previdena večkrat s tolažili sv. vere, stara 83 let, boguvdano preminila.

Pogreb naše blage pokojnice bo v sobo popoludne ob treh iz hiše žalosti, Novi Vodmat št. 78, na pokopališče k Sv. Križu.

Drago rajnico priporočamo v pobožen spomin.

Ljubljana, dne 5. marca 1925.

Minka Lincé, rejenka.
Jožef Lincé, tovarniški ravnatelj v Valdagnu, zet,
v imenu vseh sorodnikov.

R. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana
Stari trg st. 9.

668

Na prodaj
po jako ugodni ceni:
moška poletna obleka, 1 par moških poletnih čevljev za srednjo velikost. — Istotam se proda tudi žaket in frak.
Gledališka ulica 7 III, levo od dveh do treh vsaki dan.

RIBJE OLJE
pristno norveško
za oslabele otroke in odrasle
priporoča 153 T
lekarna dr. G. Piccoli
LJUBLJANA
Dunajska cesta

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. ✝ Brez posebnega obvestila. 666

Matija Dolničar, restavrater na Glavnem kolodvoru, javljam v svojem in v imenu svojih otrok, **Zorice,** poročene **Janušič, Milice, Katice, Joškota** in **Marice** ter ostalih sorodnikov žalostno vest, da je naša nadvse ljubljena, preskrbna soproga, zlata mamica, hčerka, sestra, teta in svakinja, gospa

Katinka Dolničar

v sredo, dne 4. sušca 1925 ob 9. zvečer po dolgi in mukepolni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, boguvdano preminila.

Pogreb nepozabne rajnice se bo vršil v petek, dne 6. sušca 1925 ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Glavni kolodvor, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani in v Šmartnem ob Savi.

Bodi predobri soprogi in ljubljeni mamici ohranjen blag spomin!

V Ljubljani, dne 5. sušca 1925.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v gospodarske in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.

Zenitne, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10

Ne premičnine

Za trgovce in lekarnarje!
Prodam svojo trgovino na Koroškem v Jugoslaviji, obstoječo že 60 let, ob železniški postaji — s stanovanjem, obsežnimi skladišči, gospodarskim poslopjem, travnikom, lepim sadovnjakom in zelenjadnim vrtom, električno razsvetljavo in vodovodom, ob glavni cesti, po kateri je velik promet iz več vasi h kolodvoru; srezko poglavarstvo, sodišče, davkarija, notarijat itd. v kraju, v bližni dva premogovnika, jeklarna, svinčenik, parna žaga. Posebna ugodnost za lekarnarje, ker industrijski kraj z obširno okolico: 20 km v okolici ni lekarne. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »1925/592«.

Službe

Korespondent
(srbohrvatski, slovenski, nemški) s prakso, zmožen knjigovodstva, z dvorazredno trgovsko šolo, izučen manufakturist in konfekcist — išče mesta. — Ponudbe pod »Srbohrvatski/665« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodam

Klubgarnitura
iz finega usnja — naprodaj po nizki ceni. Rud. Sever, Gosposvetska cesta 6. 664

Zobozdravniki — tehniki!
Ceno prodam nov operacijski stol. — Dopisi pod »Ölpumpenstuhl/661« na upravo »Slov. Naroda«.

Tri spalnice
(masivne) iz hrastovega in javorjevega lesa prodam. — Henrik Bitenc, Vižmarje 77. 660

Stanovanja

Lepa soba
z eno ali dvema posteljama in popolno prehrano, v sredini mesta, na krasnem prostoru, električna razsvetljava — se takoj odda. — Vpraša se pod »Mir/662« na upravo »Slov. Naroda«.

Razno

Dokumente,
kavcije, vrednostne papirje in dragocenosti — sprejema v shrambo proti potrdilu — *Gospodarska pisarna,* družba z o. z. Ljubljana, Wolfova ulica 1/II. 30/L

Ažurira in plesira
se. — Resljeva cesta 12, I. nadstr., desno. 569

Državno konces.
zasebno učilišče
za strojepisje. — G. Petač, Ljubljana, Valvazorjev trg 6, pritličje. 659

Na dobro opoldansko hrano
po zmerni ceni se sprejme gospode ali gospodične. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 648

Strojno pletenje
Pred Škofijo 1/I — prevzema v delo vsakovrstne nogavice, kakor tudi podpletanje — Cene solidne. 25/L

Ravnokar so došle
vrtnice
iz svetovnoznane drevesnice »Teschendorff« in se dobe vsak dan po najnižjih cenah pri gosp. Ivan Breceljniku, Velika Čolnarska ulica 21, Ljubljana. 586

Drva za kurjavo
(odrezki od žage) — po zmerni ceni — dokler traja zaloga — se dobe pri Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica št. 4. 33/L

Cenitve
industrijskih, obrtnih in drugih podjetij prevzame po lastnih strokovnjakih ter oddaja dotična mnenja (ekspozeje). — *Gospodarska* pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II. 31/L

PREMOG
trboveljski, hrastnik, ...
drva, ...
dobavlja **ILIRIJA**
Ljubljana, Kralja Petra trg 8
Tel. 220. — Plačilo tudi na obroke. 163 T

Sanatorium Dr. K. Szegö
za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).
Dietno liječenje za debljanje i krepljenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoffwechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje. 69 T

Braća Holländer (Subotica)
preporučuju bogato skladište **perja** za jorgane i jastuke od najjeftinije do najfinije vrste. Najbolje poznata eksport firma, potpunu garanciju pruža. — Brza i tačna posluga. 54 L

Objava.

Na osnovu odluke Uprave Državnih Monopola MBr. 1455 od 23 februara o. g. nabavlće se putem direktnih ponada 420 kilograma zlatne bronze za cigarete sa isporukom franko magacin fabrike Duvana u Sarajevu 200 kg, u Banja-Luci 100 kg, u Travniku 50 kg i u Ljubljani 70 kg. Pozivaju se zainteresovana lica da podnesu ponude sa mustrama najdalje do 25. marta o. g. sa naznačenjem najkraćeg roka isporuke. Cena se može podneti u dinarima i stranoj valuti a pravo učešća imaju domaće i strane firme. Ponuda se ima podneti zapečačena crvenim voskom, sa taksnom markom od 5 dinara.

Iz kancelarije Uprave Državnih Monopola EM br. 5368 u Beogradu
od 25 februara 1922. 636

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
v Ljubljani, Mestni trg štev. 6
ker ima že nad
10,000.000 Din jamstvene glavnice.
Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje
najugodneje.
Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cestne terjatve. Posojila daje le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu.
Telefon štev. 9. 23 L. Telefon štev. 9.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«